

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om sammankomster och till lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om sammankomster som skall gälla olika tillställningar som allmänheten har tillträde till. Genom lagen skall utövandet av den mötesfrihet som garanterats i regeringsformen tryggas och anordnandet av tillställningar styras genom nödvändiga bestämmelser av ordningsnatur.

Den gällande lagstiftningen om allmänna sammankomster och offentliga nöjeställningar skall sammanföras i den föreslagna lagen. Lagen skall samordna regleringen av dessa tillställningar så att tillställningens ändamål inte onödigtvis inverkar på villkoren för dess anordnande. Tillställningarna skall dock fortfarande indelas i två kategorier, allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, som i vissa frågor skall regleras på olika sätt.

Med allmänna sammankomster avses enligt detta förslag demonstrationer och andra tillställningar som ordnas för att utöva mötesfriheten och som allmänheten har tillträde till. Såsom för närvarande skall var och en ha rätt att delta i allmänna sammankomster. Utlänningars, omyndigas och olika sammanlutningars rätt att ordna sammankomster skall utvidgas enligt detta förslag. Allmänna sammankomster som ordnas utomhus på allmän plats skall fortfarande på förhand anmälas till polisen. På sådana platser som lämpar sig för ändamålet skall sammankomster få ordnas utan uttryckligt tillstånd av ägaren eller innehavaren. Ägaren eller innehavaren föreslås likväl ha rätt att under vissa förutsättningar begränsa användningen av ett område för ordnande av sammankomster. Lagen skall innehålla uttömmande bestämmelser om kriterierna enligt vilka polisen kan anvisa en annan plats för en sammankomst som ordnas utomhus på allmän plats. I detta förslag tryggas rätten att använda

sedvanlig mötesutrustning för sammankomster direkt med stöd av lag.

Med offentliga tillställningar avses enligt detta förslag nöjeställningar, tävlingar, uppvisningar och andra med dessa jämförbara tillställningar som allmänheten har tillträde till. Offentliga tillställningar skall motsvara de tillställningar som nu huvudsakligen omfattas av den gällande lagen om offentliga nöjetillställningar. Enligt förslaget skall kravet på tillstånd slopas helt för nöjeställningar. Offentliga tillställningar skall indelas i sådana som skall anmälas och sådana som får ordnas fritt. De sistnämnda föreslås vara tillställningar som inte föranleder åtgärder för att upprätthålla ordning och säkerhet eller för att hindra olägenhet för utomstående eller för omgivningen och inte heller särskilda trafikarrangemang. Polisen kan meddela arrangören nödvändiga anvisningar och föreskrifter i samband med anmälan. Dessutom kan polisen i vissa undantagsituationer på grunder som föreskrivs i lag på förhand förbjuda en tillställning, om andra åtgärder är otillräckliga.

De gällande bestämmelserna om upprätthållande av ordningen skall preciseras särskilt med avseende på polisens befogenheter. Bestämmelserna om ordningsmän skall överföras till den föreslagna lagen om ordningsvakter. Till denna del hänför sig denna proposition till regeringens proposition med förslag till lag om ordningsvakter och till lagar som har samband med den.

Lagen om sammankomster och lagarna som har samband med den avses träda i kraft ca tre månader efter att de har antagits och blivit stadfästa. Lagarna avses dessutom träda i kraft vid samma tidpunkt som lagen om ordningsvakter och lagarna som har samband med den.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sidan
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Inledning	4
2. Nuläge	4
2.1. Lagstiftning och praxis	4
Regeringsformen	4
Lagen om allmänna sammankomster	5
Lagstiftningen som gäller offentliga nöjeställningar	6
Annan lagstiftning som gäller sammankomster	8
2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet	9
Finlands internationella avtalsförpliktelser	9
Regleringen av sammankomster i vissa andra länder	10
2.3. Bedömning av nuläget	11
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	13
3.1. Mål	13
3.2. De viktigaste förslagen	13
Sammanförande av sammankomstlagen och nöjeslagstiftningen	13
Allmänna sammankomster	13
Offentliga tillställningar	14
Upprätthållande av ordningen	15
Övriga viktiga förslag	15
4. Propositionens verkningar	15
4.1. Verkningar på den enskildes ställning	15
4.2. Ekonomiska verkningar	16
4.3. Administrativa verkningar	16
4.4. Verkningar på omgivningen	16
5. Beredningen av propositionen	17
5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial	17
5.2. Remissutlåtanden	17
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	18
6.1. Samband med andra propositioner	18
6.2. Samband med internationella fördrag och förpliktelser	18
6.3. Lagstiftning som gäller landskapet Åland	18
DETALJMOTIVERING	19
1. Lagförslagen	19
1.1. Lagen om sammankomster	19
1 kap. Allmänna bestämmelser	19
2 kap. Allmänna sammankomster	23
3 kap. Offentliga tillställningar	29
4 kap. Upprätthållande av ordning	32

5 kap. Påföljder	38
6 kap. Särskilda bestämmelser	39
7 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser	40
1.2. Polislagen	41
1.3. Religionsfrihetslagen	41
2. Närmare bestämmelser	42
3. Ikraftträdande	42
4. Lagstiftningsordning	42
LAGFÖRSLAG	43
1. Lag om sammankomster	43
2. Lag om ändring av 18 och 19 § polislagen	48
3. Lag om ändring av 3 § religionsfrihetslagen	49
BILAGA	50
Parallelltexter	50
2. Lag om ändring av 18 och 19 § polislagen	50
3. Lag om ändring av 3 § religionsfrihetslagen	51

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Tillställningar som är öppna för allmänheten regleras för närvarande genom lagen om allmänna sammankomster och i lagstiftningen som gäller offentliga nöjeställningar.

Lagen om allmänna sammankomster från år 1907 har i många sammanhang konstaterats vara föråldrad. Särskilt i samband med demonstrationer har lagens bestämmelser i praktiken visat sig otillräckliga och inexakta. Riksdagens justitieombudsman har i sin praxis upprepade gånger haft anledning att ta ställning till oklarheter som har uppkommit på grund av luckor i lagen. Justitieombudsmannen framförde därför redan 1971 till statsrådet en önskan att lagstiftningen skulle preciseras. Den föråldrade lagstiftningen framhölls likaså i regeringens proposition med förslag till ändring av grundlagarnas stadganden om de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd).

Kravet på tillstånd för offentliga nöjeställningar är fortfarande rätt omfattande. Onödigt tillståndsförfarande skall minskas och dessutom skall regleringen av nöjeställningar moderniseras även i övrigt. I den gällande lagstiftningen om allmänna sammankomster och offentliga nöjeställningar finns det också onödiga överlappningar och bristande samordning.

I denna regeringsproposition föreslås att lagstiftningen som gäller sammankomster skall sammanföras till en ny lag om sammankomster. Den nya lagen skall trygga utövandet av den i regeringsformen garanterade mötesfriheten och styra anordnandet av tillställningar med bestämmelser som är nödvändiga för att upprätthålla ordningen. Lagförslaget har som mål att trygga att mötesfriheten faktiskt tillgodoses och att ge exakta och uttömmande bestämmelser om arrangörernas, deltagarnas och polisens rättigheter och skyldigheter för att de nuvarande oklarheterna skall kunna avhjälpas.

Enligt förslaget skall regleringen av de olika tillställningarna som är öppna för allmänheten samordnas så att tillställningens ändamål inte i onödan inverkar på villkoren för dess anordnande. Tillställningarna skall dock fortfarande indelas i två kategorier,

allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, som i vissa frågor skall regleras på olika sätt. Detta är nödvändigt på grund av att deras förhållande till de grundläggande fri- och rättigheterna är olika.

Likaså har förslaget som mål att avlägsna onödiga begränsningar som gäller anordnandet av tillställningar. Utgångspunkten för de föreslagna ordningsföreskrifterna är att de är nödvändiga med tanke på ordning och säkerhet, deltagarnas och utomståendes rättigheter eller omgivningen.

Huvuddelen av lagstiftningen som gäller ordningsmän ingår för närvarande i lagen om offentliga nöjeställningar. I samband med revideringen av lagstiftningen som gäller sammankomster skall dessa bestämmelser överföras till en särskild lag om ordningsvakter som föreslås i enlighet med en regeringsproposition som har beretts vid inrikesministeriet.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Regeringsformen

Mötesfriheten garanteras som en av de grundläggande fri- och rättigheterna enligt de år 1995 reviderade bestämmelserna om grundläggande fri- och rättigheter (969/1995) i regeringsformen. Enligt 10 a § 1 mom. regeringsformen har var och en rätt att utan tillstånd ordna möten och demonstrationer samt ta del i sådana. Enligt paragrafens 3 mom. skall närmare bestämmelser om mötesfriheten utfärdas genom lag.

Bestämmelsen i regeringsformen är inte begränsad att så som tidigare gälla enbart finska medborgare, utan mötesfriheten som tryggas som en grundläggande fri- och rättighet gäller nu alla personer inom Finlands jurisdiktion oberoende av medborgarskap. Bestämmelsen förbjuder uttryckligen kravet på förhandstillstånd för sammankomster men utgör inte hinder för att utfärda ordningsföreskrifter som gäller mötesfriheten. En närmare reglering av mötesfriheten måste dock ske på lagstiftningsnivå. I den nya bestämmelsen i regeringsformen är demonstra-

tioner särskilt omnämnda därför att rätten att demonstrera inte i alla situationer enbart har samband med utövande av mötesfriheten. Demonstrationer gäller ofta också utövandet av yttrandefriheten. I bestämmelsen är sammankomsterna som skyddas i grundlagen inte begränsade t.ex. med hänsyn till de ärenden som behandlas. Förutom allmänna sammankomster och demonstrationer anses bestämmelsen också trygga enskilda sammankomster.

Sammankomster och demonstrationer utgör kärnan i den mötesfrihet som garanteras i grundlagen. Andra tillställningar har lösare anknytning till mötesfriheten. Offentliga nöjeställningar är ofta till sin natur näringsverksamhet och därför omfattas de snarare av 15 § 1 mom. regeringsformen, som gäller friheten att utöva yrke eller näring. Nöjeställningar för att framföra konstnärligt verk gäller däremot huvudsakligen utövandet av yttrandefriheten som tryggas i 10 § regeringsformen. Religiösa tillställningar tryggas i grundlagen särskilt med stöd av 9 § regeringsformen som gäller religionsfrihet.

Lagen om allmänna sammankomster

Allmänna sammankomster och demonstrationer som omfattas av mötesfriheten regleras i lagen den 20 februari 1907 om allmänna sammankomster (6/1907, nedan *sammankomstlagen*). Sammankomstlagen baserar sig på lagen den 20 augusti 1906 angående yttrande-, församlings- och föreningsfrihet, som har givits på grundlagsnivå. Bakgrunden till lagen var framför allt de långtgående begränsningarna av mötesfriheten genom administrativa åtgärder under den första tryckperioden. Sammankomstlagen har bibehållits i sin ursprungliga form nästan helt.

Lagen innehåller inte någon egentlig definition av allmänna sammankomster. Sammankomstlagen var ursprungligen avsedd att närmast tillämpas på sådana sammankomster som är tillgängliga för allmänheten där man diskuterar och fattar beslut. Lagen omfattar allmänna sammankomster både utomhus och inomhus. Lagen omfattar inte enskilda sammankomster (1 § 2 mom.). Enligt hävdvunnen rättspraxis tillämpas lagen också på demonstrationer trots att detta inte uttryckligen föreskrivs i lagen (se justitieombudsmannens berättelse år 1971, s. 23). I praktiken är en stor del av de allmänna sammankomsterna just demonstrationer. Enskilda personers de-

monstrationer har ansetts falla utanför lagens tillämpningsområde (se justitieombudsmannens berättelse år 1990, s. 71 och år 1992, s. 125). Tillställningar som kan likställas med sådana demonstrationer som sorterar under s.k. civil olydnad och som har ett lagstridigt ändamål eller där väsentligt lagstridiga förfaranden tillämpas är inte heller allmänna sammankomster enligt sammankomstlagen (t.ex. fallet Kojjärvi HD 1983 II 159 och fallet Porkkasalo, justitieombudsmannens berättelse år 1993, s. 81). Lagen tillämpas med stöd av dess 10 § också på olika slag av processioner, både demonstrationståg och processioner för andra ändamål. Lagen omfattar inte bl.a. religionssamfundens andaktsstunder (15 §). Med stöd av 3 § religionsfrihetslagen (267/1922) tillämpas lagen likväl på sådana tillställningar för offentlig religionsutövning som ordnas av personer som inte är medlemmar i religionssamfund.

Rätten att delta i allmänna sammankomster tillhör var och en (1 §). Rätten att delta gäller således alla människor oberoende av omyndighet, medborgerskap, hemort eller andra egenskaper. Rätten att ordna sammankomster begränsas att gälla endast myndiga finska medborgare och myndiga utlänningar som har sin hemort i Finland. Likaså har föreningar som är registrerade i Finland rätt att ordna allmänna sammankomster (2 §). Rätten att delta i och ordna sammankomster utvidgades att omfatta utlänningar (lag om ändring av 1 och 2 § lagen om allmänna sammankomster, 1332/1989) i samband med ratifikationen av konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (FördrS 19/1990).

Sammankomster utomhus på allmän plats skall enligt huvudregeln anmälas på förhand skriftligt eller muntligt till polisen. I praktiken görs anmälan på en för ändamålet avsedd särskild blankett eller per telefon. Anmälan skall lämnas senast sex timmar innan sammankomsten inleds, men senare gjord anmälan kan också anses vara giltig om polisen inte bedömer att det medför olägenhet (3 §). För försummelse att göra anmälan föreskrivs straff (12 §).

Sammankomstlagen innehåller inte närmare bestämmelser om platsen för sammankomsten. Utgångspunkten är att det för en sammankomst alltid krävs tillstånd av platsens ägare eller innehavare, som således kan begränsa områdets användning för sammankomsten. I praktiken inhämtar man för det

mesta inte särskilt ägarens eller innehavarens samtycke när det gäller områden utomhus som är i allmänt bruk. Ägaren eller innehavaren av sådana områden har i allmänhet inte anledning att vägra sitt samtycke till sammankomsten. Användningen av allmänna områden för sammankomster har dock i praktiken inte varit helt problemfri. Det har rått oklarhet om polisens rätt att ge föreskrifter beträffande platsen för sammankomster och de högsta laglighetsöverbakarna, särskilt riksdagens justitieombudsman, har varit tvungna att ta ställning till detta i sina beslut. I sådana fall har polisen i sina föreskrifter begränsat användningen av ett allmänt område som valts till plats för en sammankomst eller flyttat sammankomsten till en helt annan plats.

I dessa fall har det ofta handlat om situationer där det på samma område samtidigt har ordnats en annan sammankomst, såsom ett evenemang i samband med statsbesök (justitieombudsmannens berättelse år 1971, s. 23), stadens officiella festmottagningar (justitieombudsmannens berättelse år 1982, s. 73), uppåtd av värnpliktiga (justitieombudsmannens berättelse år 1983, s. 115 och 119) eller riksomfattande sammankomster av religionssamfund (justitieombudsmannens berättelse år 1990, s. 121). Begränsningarna av användningen av allmänna platser kan också gälla områden i nära anslutning till utländska beskickningar eller till riksdagshuset (justitieombudsmannens berättelse år 1990, s. 71 och år 1992, s. 125).

Riksdagens justitieombudsman har fastslagit i sina beslut att anmälan av sammankomst enligt lagen i sig inte skapar någon rätt för arrangören att reservera den för sammankomsten anmälda platsen att enbart användas för sammankomsten. Områdets ägare kan med stöd av sin äganderätt ge bestämmelser om och inskränkningar av områdets användning. Likaså kan polisen vid behov ge föreskrifter för att trygga allmän ordning och säkerhet och med stöd av polislagen (493/1995) avspärra området eller begränsa dess användning för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Både justitieombudsmannen och justitiekanslern har dock framhållit att arrangören skall informeras på förhand om polisens föreskrifter om platsen för sammankomsten (justitieombudsmannens berättelse år 1971, s. 36 och justitiekanslerns berättelse år 1990, s. 123).

Sammankomstlagen reglerar även upprätt-

hållande av ordningen vid allmänna sammankomster. Det är i främsta rummet ordförandens uppgift att upprätthålla ordningen vid sammankomster (7 §). Arrangören ansvarar för ordningen endast till dess en ordförande utses. Enligt lagen är ordförande även i vissa fall skyldig att upplösa sammankomsten. I praktiken ordnas en rätt stor del av de allmänna sammankomsterna, särskilt demonstrationerna, utan ordförande. Om möjligheten att utse ordningsmän vid sammankomster föreskrivs särskilt genom förordningen om ordningsmän vid allmänna sammankomster (190/1933). Det är förbjudet att infinna sig beväpnad till en allmän sammankomst (6 §). Endast fredliga sammankomster omfattas av det skydd som garanteras för mötesfriheten.

I sammankomstlagen ingår ingen allmän bestämmelse om polisens bestämmanderätt vid sammankomster. I praktiken gäller polisens föreskrifter i allmänhet platsen för sammankomster, rutten för processioner, användningen av mötesutrustningen eller frågan om huruvida ordningsmän skall utses för sammankomsten. En polisman som hör till befälet har rätt att upplösa en sammankomst om polisen vägras tillträde till den, om de föreskrifter som polisen meddelat för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet inte följs vid en sammankomst som ordnas utomhus på allmän plats, om ordföranden eller arrangören försummar sin skyldighet att upprätthålla ordningen eller om deras befallning att upplösa sammankomsten inte åtydys eller om sammankomstens arrangör inte har rätt att ordna sammankomster (9 §). I praktiken är det sällsynt att en allmän sammankomst blir upplöst. Polisen styr anordnandet av sammankomsten främst genom anvisningar och föreskrifter. För det mesta avlöper de allmänna sammankomsterna utan påtagliga problem med att upprätthålla ordningen.

Demonstrationerna har i allmänhet varit relativt kortvariga och av engångsnatur. Under de senaste åren har det dock anordnats även fortgående och regelbundet återkommande demonstrationer i synnerhet i närheten av vissa affärsföretag. Polisen har i vissa fall gett order om att sammankomsten skall flyttas till någon annan plats.

Lagstiftningen som gäller offentliga nöjestillställningar

De viktigaste bestämmelserna om offent-

liga nöjestillställningar ingår i lagen (492/1968, nedan *nöjeslagen*) och förordningen (687/1968, nedan *nöjesförordningen*) om offentliga nöjestillställningar. Vidare regleras nöjestillställningar i följande förordningar som till innehållet redan är huvudsakligen rätt föråldrade: förordningen med undantagsstadganden angående vissa nöjestillfällen (570/1943), förordningen om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen och hållande av spelautomat (400/1937), förordningen om biografföreställningar (809/1978) och förordningen om samlingslokaler och samlingsområden (238/1978).

Offentliga nöjestillställningar är enligt lagens 2 § offentliga fester, konserter, föreställningar, utställningar, uppvisningar, samkväm, tävlingar och andra med dem jämförbara offentliga tillställningar som allmänheten har tillträde till oberoende av om inträdesavgift uppbärs för tillställningen eller inte. Tillställningarna omfattas av lagen även om de ordnas för annat ändamål än nöje eller underhållning (2 § 2 mom.). Ursprungligen var avsikten med denna bestämmelse att hindra att nöjestillställningar av beskattningsskäl skulle definieras som allmänna sammankomster.

För närvarande ordnas blandade former av tillställningar allt mera och det kan vara svårt att definiera deras rättsliga natur. T.ex. inslag av underhållning ingår inte bara i nöjestillställningar utan allt oftare också i allmänna sammankomster. Likaså har kommersialiseringen blivit allt mer framträdande även i andra tillställningar än sådana som ordnas enbart i marknadsföringssyfte. I praktiken har det förekommit problem också vid gränsdragningen mellan enskilda tillställningar och sådana offentliga nöjestillställningar som omfattas av nöjeslagen (t.ex. HD 1983 II 64 och HD 1984 II 2). Man har försökt tydliggöra frågan genom att i lag föreskriva grunderna enligt vilka nöjeslagen skall tillämpas även på vissa slutna tillställningar (2 § 3 mom.). Likaså tillämpas lagstiftningen som gäller offentliga nöjestillställningar på nöjestillställningar som ordnas i inkvarterings- eller förplägnadsrörelse och som inte anses höra till inkvarterings- eller förplägnadsrörelsens sedvanliga verksamhet (förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser 727/1991, 9 §).

Offentliga nöjestillställningar får ordnas av myndiga personer, registrerade föreningar

eller andra sammanslutningar med rättslig handlingsförmåga. Rätten att delta i nöjestillställningar regleras inte särskilt. I praktiken kan inträde till nöjestillställningar begränsas på godtagbara grunder, t.ex. genom åldersgränser.

Enligt huvudregeln krävs tillstånd av polisen för att ordna en nöjestillställning (1 §). Tillstånd krävs t.ex. för danstillställningar, de flesta biografföreställningarna, olika slag av fester, populärkonserter och tävlingar i motorsport. För ett stort antal nöjestillställningar förutsätts dock anmälan enligt bestämmelserna i 1 § nöjesförordningen. Sådana är t.ex. teaterföreställningar, konserter av annat slag än populärkonserter, utställningar, reklamutställningar och vissa idrottsevenemang. Förteckningen i nöjesförordningen över tillställningar som förutsätter anmälan är uttömmande. I praktiken är anmälningspliktiga nöjestillställningar allmänna än sådana tillställningar som förutsätter tillstånd. Vissa tillställningar, såsom officiella tillställningar som ordnas av myndigheterna, kan ordnas med stöd av 3 § nöjeslagen utan tillstånd eller anmälan.

Tillstånd att ordna nöjestillställningar skall sökas skriftligt hos polisen på orten där tillställningen ordnas senast tre dagar innan tillställningen ordnas. Även ansökan som lämnas senare kan handläggas (4 § nöjesförordningen). I huvudsak omfattas anmälan av samma bestämmelser som ansökan om tillstånd. Anmälan kan också vara muntlig (9 § nöjesförordningen).

I tillståndsbeslutet kan polisen ge föreskrifter om tillställningens ordnande som är nödvändiga för övervakning eller för ordning och säkerhet (17 § nöjeslagen, 8 § nöjesförordningen). I praktiken gäller polisens föreskrifter främst tiden när tillställningen skall avslutas, behovet av ordningsvakter, avspärrningen av platsen så att den inte kan användas för annat ändamål, konstruktionernas säkerhet, användningen av ljudförstärkare, anmälan eller tillstånd som krävs enligt annan lagstiftning och tillstånd av områdets ägare. Polisen kan även bestämma att arrangören skall teckna en ansvarsförsäkring för att täcka eventuell ersättningskyldighet (6 § nöjesförordningen). Frågor som gäller arrangörens skadeståndsansvar har haft en framträdande plats inom rättspraxis som gäller nöjestillställningar (t.ex. HD 1975 II 30, HD 1975 II 64, HD 1981 II 84, HD 1982 II 123 och HD 1989:129). För anordnande av nö-

jestillställningar föreskrivs vissa begränsningar som gäller kyrkliga helgdagar, söndag förmiddagar och tidpunkten då de skall avslutas (5 § nöjeslagen och 15 § nöjesförordningen). På ansökan kan polisen bevilja undantagstillstånd från dessa tidsbegränsningar. I praktiken har detta blivit rätt allmänt.

Nöjestillställningar som förutsätter tillstånd eller anmälan kan förbjudas om tillställningen skulle komma att strida mot lag eller god sed eller om det föreligger skäl att anta att ordningen inte kan upprätthållas. En tillställning kan likaså förbjudas på grund av platsens olämplighet eller annan giltig orsak (13 § nöjeslagen och 7 § nöjesförordningen). Den som arrangerar en nöjestillställning skall alltid inhämta samtycke av platsens ägare eller innehavare. Utan sådant samtycke måste tillställningen förbjudas (t.ex. HD 1982 A II 99). I praktiken är det sällsynt att tillställningar förbjuds. Polisen styr ordnandet av tillställningar främst genom att ge arrangören anvisningar och föreskrifter i samband med tillstånds- eller anmälningsförfarandet.

Upprätthållande av ordningen regleras likaså i nöjeslagen och -förordningen. Arrangören kan utse ordningsmän för tillställningen. Om ordningsmännens befogenheter och skyldigheter föreskrivs i 10–12 § nöjeslagen. I 12 § ingår även bestämmelser om arrangörens, polisens och ordningsmannens skyldigheter och befogenheter när en tillställning skall avbrytas eller avslutas. Enligt huvudregeln förbjuds innehav av vissa farliga föremål och ämnen och berusningsmedel vid nöjestillställningar (8 och 9 § nöjeslagen). I nöjeslagen ingår även en straffbestämmelse som ändrades i samband med reformen av strafflagen så att det hot om fängelsestraff som ingick i bestämmelsen ströks (588/1998).

Annan lagstiftning som gäller sammankomster

Förutom regeringsformen och lagstiftningen som gäller allmänna sammankomster och offentliga nöjestillställningar regleras sammankomster i många andra författningar. I det följande granskas några av de viktigaste bestämmelserna.

För att ordna ett stort antal tillställningar krävs utom anmälan och tillstånd som

nämns sammankomstlagen och i nöjeslagstiftningen också andra anmälningar och tillstånd. Arrangören kan samtidigt ges föreskrifter som anknyter till tillställningens anordnande. Tillstånd av myndighet krävs t.ex. för att ordna tävlingar för motorfordon på allmän väg (51 § vägtrafikförordningen 182/1982), flyguppvisningar och flygtävlingar (63 § luftfartslagen 281/1995), servering av alkoholdrycker (21 § alkohollagen 1143/1994), penninginsamlingar med undantag av penninginsamling i samband med allmän sammankomst (3 § lagen om penninginsamlingar 590/1980) samt lotteri (1 § lotterilagen 491/1965) och bingospel (1 § bingoförordningen 623/1980). Stora konstruktioner som skall resas för tillställningar som anordnas utomhus kräver byggnadsmyndigheternas åtgärdstillstånd (50 och 121 § byggnadsförordningen 266/1959).

Anmälan till myndigheterna krävs för försäljning och överlåtelse av livsmedel vid större allmänna tillställningar (37 § hälso- skyddslagen 763/1994), tillfälligt evenemang som orsakar särskilt störande buller (13–16 § bullerbekämpningslagen 382/1987) och fyrverkeriuppvisning (81 § förordningen om explosiva varor 473/1993).

Speciallagstiftningen ställer även andra krav på tillställningarnas arrangörer än de som gäller tillstånd eller anmälan. T.ex. i 20 § avfallslagen (1072/1993) föreskrivs att arrangören av en nöjes- eller annan liknande tillställning är skyldig att snygga upp ett område som blivit nedskräpat till följd av tillställningen. Enligt mervärdesskattelagen (1501/1993) är inträdesavgifterna till olika kultur-, underhållnings- och idrottsevenemang huvudsakligen underställda mervärdesskatt. Filmer som är avsedda att förevisas för allmänheten skall granskas enligt 1 § lagen om förrättande av filmgranskning (299/1965).

Polislagen (493/1995) innehåller flera bestämmelser om polisens befogenheter i anknytning till sammankomster. En viktig bestämmelse för valet av plats för sammankomsten är 18 §. Med stöd av den kan polisen i vissa fall avspärra, stänga eller utrymma en plats eller ett område som är i allmänt bruk eller förbjuda eller begränsa trafiken där. Med stöd av den allmänna rätten att ge befallningar enligt 26 § har en polisman rätt att vid allmänna sammankomster och nöjestillställningar ge nödvändiga befallningar som är förpliktigande för var

och en. Enligt 19 § om skingrande av folksamling fastställs polisens rätt att upplösa allmänna sammankomster i 9 § sammankomstlagen.

11 kap. 9 § strafflagen (39/1889) bestäms att diskriminering vid ordnande av en offentlig tillställning eller ett allmänt möte är straffbart. Mötesfriheten skyddas genom straffbestämmelserna i 14 kap. strafflagen. Enligt kapitlets 5 § straffas kränkning av politisk handlingsfrihet genom att hindra någon att framföra sin åsikt vid ett möte eller att delta i ett möte. I 6 § föreskrivs dessutom straff för orättmätigt hindrande av möte. Alla ovannämnda bestämmelser i strafflagen är från år 1995 (578/1995). Störande av sammankomst kan straffas som ofog enligt 17 kap. 13 § strafflagen (563/1998). I strafflagen ingår också straffbestämmelser som gäller upplopp, våldsamt upplopp, anförande av våldsamt upplopp och hindrande av religionsutövning (563/1998).

Mötesfriheten kan begränsas i undantagsförhållanden som regleras i beredskapslagen (1080/1991) eller under försvarstillstånd enligt lagen om försvarstillstånd (1083/1991). Vidare kan tillställningar som innebär folksamlingar begränsas för att hindra att smittsamma sjukdomar sprider sig (14 § lagen om smittsamma sjukdomar 583/1986; 5 och 9 § lagen om bekämpande av djursjukdomar, som med lätthet kan sprida sig 488/1960). Krigsmäns rätt att delta i partipolitiska tillställningar begränsas i 45 kap. 26 § strafflagen och 50 a § värnpliktslagen (452/1950). Avsikten är dock att man skall avstå från dessa begränsningar när bestämmelserna om militära brott revideras (Sotilasrikokset. Rikoslakiprojektin ehdotus 1998. Oikeusministeriö).

Sammankomster regleras likaså i den till innehållet föräldrade förordningen om allmän ordningsstadga för landsbygden (219/1928). Tidigare omfattade kommunala ordningsstadgor bestämmelser om sammankomster, t.ex. om anordnande av processioner och kravet på tillstånd för ljudförstärkare. Finlands kommunförbund fastställde den 2 februari 1995 ett nytt normalförslag till kommunala ordningsstadgor där dessa bestämmelser inte längre togs in. Genom rättspraxis hade dock redan dessförinnan en tolkning som tryggar mötesfriheten blivit fastställd. Enligt tolkningen kan tillstånd att använda ljudförstärkare förvägras endast om det finns grundad anledning att anta att an-

vändningen av ljudförstärkare hotar allmän ordning och säkerhet (HFD 1982 A II 6).

2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

Finlands internationella avtalsförpliktelser

Sammankomster regleras i många internationella avtal som är förpliktande för Finland. Bland de viktigaste är vissa internationella människorättsavtal som tryggar friheten att delta i fredliga sammankomster. De preciserar inte närmare tillställningar som omfattas av mötesfriheten.

Envars rätt till frihet att delta i fredliga sammankomster tryggs i artikel 11 i den år 1990 ratificerade konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (FördrS 19/1990), i det följande *den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna*. Artikeln innehåller en för människorättsavtalen sedvanlig klausul som förutsätter att inskränkningar av mötesfriheten skall grundas på lag. Inskränkningarna skall vidare vara nödvändiga i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till statens säkerhet, den allmänna säkerheten, förebyggandet av oordning och brott, hälsovården, skyddandet av sedligheten eller skyddandet av andra personers fri- och rättigheter. Vidare fastställs uttryckligen att artikeln inte hindrar att lagliga inskränkningar görs för medlemmar av de beväpnade styrkorna, polisen eller den statliga förvaltningen i fråga om utövandet av dessa rättigheter. Tillsynen över konventionen vilken omfattar ett domstolsförfarande konkretiserar innebörden av de rättigheter som konventionen skyddar på ett sätt som med beaktande av rådande praxis medför mer långtgående förpliktelser för de fördragsslutande parterna än de övriga människorättsavtalen som är betydelsefulla för mötesfriheten. Enligt tolkningspraxis av artikel 11 i konventionen anses staten ha en positiv förpliktelse att skydda utövandet av mötesfrihet för utomstående störningar, t.ex. för motdemonstrationer (beslut av den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna 21.6.1988 A 139, *Plattform "Ärzte für das Leben"*).

Enligt artikel 21 i den av Förenta Nationernas generalförsamling godkända internationella konventionen om medborgerliga

och politiska rättigheter (FördrS 8/1976) skall konventionsstaterna erkänna rätten till fredliga sammankomster. Den inskränkande klausulen som ingår i artikeln är något allmänare än motsvarande klausul i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna. Enligt klausulen skall inskränkningar av mötesfriheten grundas på lag och vara nödvändiga i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna säkerheten, den allmänna ordningen (ordre public), för skyddandet av hälsovården, sedligheten eller andra personers fri- och rättigheter.

I artikel 15 i konventionen om barnets rättigheter (FördrS 60/1991) erkänns barnets rätt till fredliga sammankomster. I artikeln ingår en inskränkande klausul som till innehållet motsvarar klausulen i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter.

Utövandet av mötesfriheten har även samband med Wienkonventionerna om diplomatiska och konsulära förbindelser (FördrS 4/1970 och FördrS 50/1980). Enligt dessa konventioner skall den mottagande staten hindra att friden störs i en annan konventionsstats beskickning eller att dess värdighet kränks. Utanför utländska beskickningar ordnas i praktiken ofta sådana demonstrationer som på något sätt riktar sig mot staten i fråga. Lagliga demonstrationer kan dock inte anses störa friden vid beskickningen eller kränka dess värdighet på ett sådant sätt att ett brott mot konventionen skulle föreligga om demonstrationen tillåts. Bestämmelser som är viktiga för sammankomster ingår likaså i lagen om privilegier och immunitet i fråga om internationella konferenser och särskilda delegationer (FördrS 37/1973). Enligt dess 4 § kan tillträdet till områden, där utrymmen för internationella konferenser är belägna, för personer och fordon utan vederbörligt tillstånd samt deras färdsl i omedelbar närhet av dessa utrymmen vid behov begränsas.

Anordnandet av olika idrottsevenemang omfattas av den europeiska konventionen om våld och olämpligt uppträdande hos åskådare vid idrottsevenemang och i synnerhet vid fotbollsmatcher (FördrS 9/1987). Konventionen reglerar åtgärder för att förhindra våld hos publiken. Enligt artikel 3 punkt 4 i konventionen kan eventuella åtgärder vara bl.a. att förbjuda berusade personer tillträde till evenemanget, att förbjuda innehav och försäljning av alkoholdrycker och

att förbjuda innehav av föremål som kan användas i samband med våld.

Regleringen av sammankomster i vissa andra länder

Vid beredningen av denna proposition utreddes regleringen av sammankomster särskilt i de övriga nordiska länderna och i Frankrike, Tyskland, Österrike och Storbritannien. Lagstiftningen som gäller sammankomster är i regel förhållandevis gammal i dessa länder. Nyare lagstiftning om ämnet finns endast i Norge (1995), Sverige (1993) och Storbritannien (1986 och 1994).

Regleringen i de olika länderna avviker från varandra till vissa delar. I alla länder som var föremål för utredningen bildar sådana tillställningar som är jämförbara med allmänna sammankomster och som utgör det mest centrala innehållet i mötesfriheten likväl en egen särskilt skyddad kategori. I de nordiska länderna ingår regleringen av allmänna sammankomster och nöjeställningar till stor del i samma författning, även om tillställningarna innehållsmässigt regleras något olika. I Frankrike, Tyskland, Österrike och Storbritannien regleras däremot allmänna sammankomster och offentliga nöjeställningar i skilda författningar.

De sistnämnda länderna har en särskild lag om allmänna sammankomster medan regleringen av nöjeställningar är splittrad på flera författningar eller också regleras de på delstatsnivå. I Frankrike är regleringen om allmänna sammankomster gammal (Loi sur les réunions publiques 30.6.1881 och Décret-loi 23.10.1935). I både Tyskland och Österrike härstammar lagarna om allmänna sammankomster (Versammlungsgesetz) från 1953 och de motsvarar varandra rätt långt också till innehållet. I Storbritannien har bestämmelserna om allmänna sammankomster nyligen reviderats (Public Order Act 1986 och Criminal Justice and Public Order Act 1994). Regleringen är mycket detaljerad till sin karaktär och huvudvikten är lagd på övervakning och straffbestämmelser.

Allmänna sammankomster som ordnas utomhus skall i de undersökta länderna i regel anmälas på förhand till polisen. För nöjeställningar krävs tillstånd i de flesta länderna. Regleringen av arrangörernas och deltagarnas rättigheter är ganska summarisk. Upprätthållandet av ordningen regleras också kortfattat. Regleringen omfattar för det mes-

ta endast de viktigaste bestämmelserna om polisens befogenheter, såsom polisens rätt att förbjuda, avbryta eller avsluta en tillställning. I det följande skall regleringen av sammankomster i de övriga nordiska länderna granskas närmare.

I *Sverige* reformerades lagstiftningen som gäller sammankomster då en ny ordningslag (1993:1617) utfärdades år 1993. Tidigare reglerades sammankomsterna i lagen om allmänna sammankomster (1956:618) och i den allmänna ordningsstadgan (1956:617) som reglerade offentliga tillställningar. Utöver regleringen av sammankomster ingår också andra bestämmelser om allmän ordning och säkerhet i den nya ordningslagen. Reformen innebar mycket få ändringar i regleringens innehåll. Tillställningarna indelas i lagen fortfarande i två kategorier, allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Utöver sammankomster och demonstrationer avses med allmänna sammankomster även tillställningar som hålls för religionsutövning och för att framföra konstnärliga verk. Till huvuddelen motsvarar de offentliga tillställningarna den kategori av tillställningar som i Finland regleras som offentliga nöjeställningar.

Kravet på tillstånd och anmälan för att ordna sammankomster är osedvanligt omfattande i Sverige. Ordningens bestämmelser om kravet på tillstånd och anmälan är mycket detaljerade och har många nivåer. Enligt huvudregeln får allmänna sammankomster och offentliga tillställningar inte ordnas på allmän plats utan tillstånd av polismyndighet. Vissa lindringar av det mycket omfattande kravet på tillstånd föreskrivs dock, bl.a. för tillställningar som ordnas för att framföra konstnärliga verk. För sådana tillställningar som inte förutsätter tillstånd krävs i allmänhet förhandsanmälan hos polismyndighet.

I *Norge* baserar sig regleringen av sammankomster på en ny polislag från år 1995 (Lov om politiet 4.8.1995 nr. 53) och på kommunala polisordningar (kommunala politivedtekter). De kommunala polisordningarna måste stadfästas av justitieministeriet för att träda i kraft. Den nya polislagen innebar inte nämnvärda ändringar av tidigare praxis för anordnandet av tillställningar. Den nya lagen innehåller likväl mer preciserade bestämmelser om polisens befogenheter vid tillställningar än tidigare.

Enligt den nya polislagen måste demon-

strationer, processioner, sammankomster eller motsvarande tillställningar som ordnas på allmän plats förhandsanmälas till polismyndigheterna i god tid. Enligt lagen återstår möjligheten att ge viktiga föreskrifter om sammankomster i de kommunala polisordningarna. De kommunala polisordningarna kan t.ex. innehålla bestämmelser om att anmälan också krävs för tillställningar som ordnas inomhus om de till sin karaktär eller på grund av olägenheter som de kan förorsaka antas förutsätta polisövervakning med hänsyn till lugn och ordning eller trafikarrangemang. Vidare kan de kommunala polisordningarna föreskriva att tillstånd krävs för nöjeställningar som ordnas på allmän plats, om de på grund av sitt omfång förutsätter betydande trafikarrangemang eller övervakning av ordningen.

Också i *Danmark* regleras sammankomster genom kommunala polisordningar som stadfästas av justitieministeriet. Dessa polisordningar får inte utan särskild anledning avvika från den mall för polisordningar (Normalpolitivedtægt 1968 nr 203) som justitieministeriet utarbetar. Enligt den skall processioner och sammankomster som ordnas på allmän plats på förhand anmälas till polisen. För att ordna nöjeställningar krävs tillstånd. Vissa av polisens viktigaste befogenheter, såsom rätten att avbryta och avsluta en allmän sammankomst, regleras i lagar från förra seklet, lagen om reglering av polisväsendet i Köpenhamn från år 1863 och lagen om reglering av polisväsendet utanför Köpenhamn från år 1871.

2.3. Bedömning av nuläget

Bestämmelserna i sammankomstlagen från år 1907 är delvis föråldrade och de motsvarar inte längre nutida krav. Lagen var ursprungligen avsedd närmast för tillställningar som är jämförbara med möten och därför är det problematiskt att tillämpa den på demonstrationer. Lagen reglerar inte alls vissa frågor som är betydelsefulla för demonstrationer, såsom platsen för sammankomsten och användningen av utrustning. I många sammanhang har just bristerna i regleringen av demonstrationer framhållits. Också bestämmelserna som gäller upprätthållande av ordningen är till vissa delar summariska och bristfälliga, vilket i praktiken har gett upphov till oklarhet om såväl arrangörernas som

polisens rättigheter och skyldigheter och därigenom lett till onödiga konflikter. Polisens rätt att upplösa en allmän sammankomst har givits en alltför öppen reglering med hänsyn till åtgärdens betydelse för de grundläggande fri- och rättigheterna. Största delen av sammankomsterna som numera ordnas är i praktiken fredliga och problemfria men det är dock skäl att precisera bestämmelserna om upprätthållande av ordningen. Likaså har det rått oklarhet om lagens tillämpning på s.k. enmansdemonstrationer.

Tillämpningen av sammankomstlagen på olika slags processioner, dvs. också andra än sådana som ordnas för att utöva mötesfriheten, är inkonsekvent. Det är obestridligt att lagen omfattar demonstrationståg men regleringen av andra processioner, såsom parader, promotionståg eller reklamprocessioner passar inte på ett naturligt sätt i sammanhanget.

Minderåriga och andra omyndiga personer har för närvarande ingen rätt att ordna allmänna sammankomster. Regleringen måste anses vara onödigt sträng i detta avseende och den överensstämmer inte heller med principerna i konventionen om barnets rättigheter. Begränsningen av utlänningsars rätt att ordna sammankomster till endast sådana som har sin hemort i Finland motsvarar inte heller vår tids uppfattning om vilka personer som skyddas av de grundläggande mänskliga rättigheterna.

Regleringen av religiösa tillställningar är för närvarande inte tillräckligt neutral med hänsyn till jämlikheten mellan individer. Valet av den lag som skall tillämpas på varje enskild tillställning påverkas av om det är ett religionssamfund eller någon annan som är arrangör och av tillställningens ändamål, dvs. om det är fråga om en religiös tillställning eller t.ex. en demonstration. Tillställningar som ordnas utomhus på allmän plats kräver i allmänhet samma slags arrangemang och därför är det inte motiverat att göra någon åtskillnad mellan dem på dessa grunder.

I sammankomstlagens bestämmelser ligger huvudvikten på målsättningar som har anknytning till övervakningen av hur tillställningarna anordnas. Lagens straffbestämmelser är till vissa delar alltför omfattande, t.ex. straffbarheten för försummad anmälnings-skyldighet. Däremot är lagen otillräcklig när det gäller det faktiska utövandet av mötesfriheten och de positiva skyldigheterna att befrämja den.

Regleringen av offentliga nöjeställning-

ar är likaså föråldrad. Särskilt i författningar på lägre nivå ingår talrika bestämmelser som inte längre har någon praktisk betydelse. I nöjesförordningen ingår vidare sådana bestämmelser som är betydelsefulla för den enskildes rättigheter och som skall regleras i lag enligt de lagstiftningsprinciper som tillämpas i dag.

För anordnandet av nöjeställningar krävs tillstånd i onödigt stor utsträckning. Ändamålet med sammankomsten bör inte i sig ha någon avgörande betydelse för regleringens innehåll. Anordnandet av en tillställning skall begränsas på grund av störning, skada eller liknande som den kan ge upphov till och inte enbart på grund av tillställningens ändamål. Olikvärdig behandling av nöjeställningar med olikartade program när det gäller kravet på tillstånd och anmälan motsvarar inte heller vår tids synsätt. Vidare medför det omfattande kravet på tillstånd för nöjeställningar onödiga förvaltningsuppgifter för polisen. Nöjeslagen skiljer sig till denna del från de allmänna målsättningarna för utvecklingen av administrationen, som har till syfte att slopa onödiga tillstånd. Också kravet på anmälan omfattar för närvarande i alltför stor utsträckning sådana tillställningar som polisen inte har särskild anledning att styra.

Tidsbegränsningarna som nöjeslagstiftningen föreskriver för anordnandet av nöjeställningar överensstämmer inte på alla punkter med vår tids synsätt och med uppfattningen om religionernas jämställdhet. Begränsningarna har vidare lett till ett omfattande bruk av undantagstillstånd som inte är motiverat. Det är särskilt svårt att motivera begränsningarna som gäller kyrkliga högtider och söndagar, eftersom t.ex. restaurangernas öppethållning inte längre begränsas på motsvarande sätt.

Polisens bestämmanderätt vid nöjeställningar ges en alltför öppen reglering. T.ex. grunderna för att helt förbjuda anordnandet av en tillställning är inte tillräckligt preciserade. Kränkande av god sed som grund för ett förbud är vagt till innebörden. Också straffbestämmelserna i nöjeslagstiftningen är för närvarande öppna. Det är inte ändamålsenligt att regleringen av ordningsmän sker i samband med nöjeslagstiftningen eftersom bestämmelserna till sin karaktär är allmänna föreskrifter som tillämpas på ordningsmän också i andra sammanhang än vid nöjeställningar.

Regleringen av allmänna sammankomster och offentliga nöjestillställningar skilt för sig kan inte längre anses motiverat. Sammankomstlagen och nöjeslagen innehåller onödiga överlappningar på flera ställen och de utgör en helhet som är svår att behärska för arrangörerna, deltagarna och myndigheterna.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål

Det allmänna målet för förslaget är att trygga utövandet av mötesfriheten enligt regeringsformen och skapa förutsättningar för att den skall tillgodoses i praktiken så fullständig som möjligt. Vidare har förslaget som mål att styra anordnandet av allmänna sammankomster och offentliga nöjestillställningar med bestämmelser som är nödvändiga för att upprätthålla ordningen, så att tillställningarna skall avlöpa fredligt utan fara för att människors säkerhet äventyras, deras rättigheter kränks eller omgivningen skadas.

Den nu rätt splittrade regleringen av sammankomster skall sammanföras till en ändamålsenlig helhet. Samtidigt skall regleringen av olika slags tillställningar som är öppna för allmänheten samordnas så att tillställningens ändamål inte onödigtvis inverkar på villkoren för dess anordnande. Avsikten är också att modernisera den på sina ställen föråldrade regleringen av allmänna sammankomster och offentliga nöjestillställningar så att de skall motsvara vår tids synsätt.

Förslagets särskilda syfte har varit att förtydliga rättigheterna och skyldigheterna såväl för arrangörerna av och deltagarna i allmänna sammankomster och offentliga nöjestillställningar som för polisen med bestämmelser som är exaktare än de nu gällande, så att man kan undvika situationer som i praktiken har gett upphov till konflikter. Å andra sidan är avsikten med förslaget att slopa onödig övervakning och reglering. Utgångspunkten är att ordnandet av allmänna sammankomster och offentliga nöjestillställningar inte skall begränsas med onödiga ordningsföreskrifter och tillstånd. Utgångspunkten för begränsningarna skall vara att de är nödvändiga med hänsyn till ordning och säkerhet, deltagarnas och utomståendes rättigheter eller omgivningen.

3.2. De viktigaste förslagen

Sammanförande av sammankomstlagen och nöjeslagstiftningen

Enligt förslaget skall den gällande lagstiftningen om allmänna sammankomster och offentliga nöjestillställningar tas in i den nya lagen om sammankomster. Regleringen av allmänna sammankomster och offentliga nöjestillställningar i skilda författningar är inte längre motiverat. Genom att sammanslå författningarna kan onödiga överlappningar i den gällande lagstiftningen gallras bort och de viktigaste bestämmelserna kan sammanföras till en helhet som bättre motsvarar de behov som tillställningarnas arrangörer och deltagare har.

Förslaget har som mål att så långt som möjligt samordna regleringen av olika tillställningar som är öppna för allmänheten. Tillställningarna skall dock fortfarande indelas i två kategorier, allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, som i vissa frågor skall regleras på olika sätt. Detta är nödvändigt på grund av att deras koppling till de grundläggande fri- och rättigheterna är olika.

Allmänna sammankomster

Med allmänna sammankomster avses enligt förslaget demonstrationer eller andra tillställningar som ordnas för att utöva mötesfriheten och som allmänheten har tillträde till. Vid regleringen av dem är avsikten att särskilt beakta de särdrag i anslutning till demonstrationer för vilkas del den gällande sammankomstlagen har visat sig vara bristfällig. De praktiska oklarheterna i samband med s.k. enmansdemonstrationer skall enligt förslaget undanröjas med hjälp av uttryckliga bestämmelser enligt vilka sådana demonstrationer i princip inte skall omfattas av lagen, men genom frivillig förhandsanmälan kan de få det skydd som lagen ger. Religiosa tillställningar skall omfattas av lagen med undantag av sådana tillställningar som hör till religionssamfundens sedvanliga verksamhet, såsom gudstjänster.

Förslaget skall förstärka mötesfrihetens faktiska förverkligande genom att föreskriva om en särskild plikt för staten att främja och trygga mötesfriheten och utvidga vissa av arrangörernas och deltagarnas rättigheter. Rätten att delta i allmänna sammankomster

föreslås gälla alla, så som i den gällande lagen. Rätten för utlänningar, omyndiga och olika sammanslutningar att ordna sammankomster skall utvidgas enligt förslaget.

Allmänna sammankomster som ordnas utomhus på allmän plats skall fortfarande anmälas på förhand till polisen senast sex timmar innan sammankomsten inleds. Förhandsanmälan är nödvändig för att arrangören och polisen skall kunna överlägga om nödvändiga arrangemang och för att polisen för sin del skall kunna vidta sådana åtgärder som tillställningen förutsätter.

Avsikten är att sammankomster skall få ordnas utan ägarens eller innehavarens uttryckliga tillstånd utomhus på sådana platser som lämpar sig för ändamålet, t.ex. torg, öppna platser eller gator. Förslaget förstärker det förfarande som i praktiken redan tillämpas, eftersom man i allmänhet inte nu heller inhämtar särskilt samtycke av ägaren eller innehavaren av ett sådant område. För att trygga ägarens och innehavarens rättigheter föreslås dock att de under vissa förutsättningar skall ha rätt att begränsa användningen av området för sammankomsten. För att eliminera de konflikter som i praktiken har uppstått mellan arrangören och polisen skall polisens bestämmanderätt vid valet av platsen för sammankomsten enligt förslaget preciseras så att lagen skall definiera uttömmande de kriterier som polisen kan stöda sig på för att anvisa att sammankomsten skall flyttas till annan plats. Avsikten är att polisen i sådana fall skall överlägga om saken med sammankomstens kontaktperson.

Vid sammankomster som ordnas utomhus är det ofta nödvändigt att använda vissa hjälpmedel som på ett väsentligt sätt hör till sammankomsten, t.ex. affischer, kännetecken och ljudförstärkare. Tillstånd att använda sådan utrustning har en stor betydelse för att mötesfriheten faktiskt skall kunna tillgodoseas. Förslaget avser att trygga rätten att använda utrustning som är sedvanlig för sammankomster direkt med stöd av lag. Arrangören skall dock se till att utrustningen inte medför fara eller oskäligen olägenhet för deltagare, utomstående eller omgivningen.

Offentliga tillställningar

Med offentliga tillställningar avses i förslaget nöjeställningar, tävlingar, uppvisningar och andra med dessa jämförbara tillställningar som allmänheten har tillträde till.

Offentliga tillställningar skall ersätta de tillställningar som nu huvudsakligen omfattas av nöjeslagen. Till dem skall höras bl.a. olika fester, danstillställningar, teater- och biograf-föreställningar, konserter, utställningar, reklamtillställningar och idrottsevenemang.

Enligt förslaget skall det gällande kravet på tillstånd för offentliga nöjeställningar slopas helt. Förslaget bygger därför enbart på anmälningsförfarandet. Det är inte nödvändigt att upprätthålla kravet på tillstånd ens i en form som är mer begränsad än den nuvarande för att styra anordnandet av offentliga tillställningar, eftersom polisen kan ge arrangören nödvändiga anvisningar och föreskrifter också i samband med anmälan. I vissa undantagssituationer och på grunder som bestäms i lag kan polisen dessutom på förhand förbjuda tillställningen om andra åtgärder är otillräckliga.

För att tillståndsförfarandet skall kunna bibehållas ens i en reducerad form krävs det tydligen att ett parallellt anmälningsförfarande måste existera. I annat fall skulle systemet innebära att det gällande kravet på tillstånd kommer att utvidgas. En tillräckligt skarp gränsdragning mellan tillställningar som kräver tillstånd och sådana som kräver anmälan kan likväl knappast göras på annat sätt än med hjälp av uttömmande förteckningar såsom för närvarande. Detta kan inte anses vara en tillfredsställande lösning. Vidare är det skäl att beakta att för många sådana tillställningar som är skadliga eller farliga för ordning och säkerhet eller för omgivningen måste andra tillstånd sökas och anmälningar göras än det nöjestillstånd som nu tillämpas. Förslaget har ingen verkan på detta system för tillstånd och anmälan.

Enligt förslaget skall offentliga tillställningar indelas i sådana som måste anmälas och sådana som får ordnas fritt. Anmälan om en offentlig tillställning skall göras till polisen senast tre dygn innan tillställningen inleds. Det skall inte vara nödvändigt att anmäla sådana tillställningar som på grund av det låga antalet deltagare, tillställningens natur eller platsen där den ordnas inte föranleder åtgärder för att upprätthålla ordning och säkerhet, för att hindra olägenhet för utomstående eller omgivningen eller särskilda trafikarrangemang. Utanför kravet på anmälan faller t.ex. biograf-, teater- och operaföreställningar eller utställningar som permanent ordnas inomhus och sådana konserter där det inte krävs ordningsvakter. Det är

befogat att lämna sådana tillställningar utanför anmälningsskyldigheten, eftersom polisen inte har anledning att styra anordnandet av dem.

Polisen kan fortfarande kräva att arrangören av en offentlig tillställning skall teckna en tillräcklig ansvarsförsäkring för att täcka eventuell ersättningskyldighet. Enligt förslaget skall den gällande nöjeslagstiftningens bestämmelser om tidsmässiga begränsningar för nöjestillställningar slopas eftersom de inte längre motsvarar vår tids synsätt. Vid behov kan polisen i enskilda fall ge arrangören föreskrifter om detta.

Upprätthållande av ordningen

I förslaget preciseras de gällande bestämmelserna om upprätthållande av ordningen. Utgångspunkten för regleringen är att det är arrangören och ordföranden som i första hand bär ansvaret för ordningen och säkerheten och för att lagen följs under tillställningen. Den som ordnar en allmän sammankomst eller offentlig tillställning kan också utse ordningsvakter. Bestämmelserna om ordningsvakter kommer att överföras från nöjeslagstiftningen till en särskild lag om ordningsvakter.

Avsikten är att lagen om sammankomster i förhållande till polislagen skall vara en speciallag som reglerar polisens verksamhet vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Vissa av polisens befogenheter skall regleras uttömmande i lagen om sammankomster men till andra delar skall polisens befogenheter enligt polislagen och andra lagar naturligtvis även gälla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Enligt förslaget är det polisens uppgift att trygga utövandet av mötesfriheten. Polisen skall därför utöva sina befogenheter vid allmänna sammankomster enligt denna princip. Polisens befogenheter vid offentliga tillställningar avses vara något mer omfattande än vid allmänna sammankomster. Begränsningarna i fråga om allmänna sammankomster måste behandlas särskilt strängt på grund av att dessa är kopplade till de grundläggande fri- och rättigheterna.

Lagen om sammankomster skall reglera polisens befogenheter att ge föreskrifter om att ordna allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Lagen skall också innehålla uttömmande bestämmelser om skyldigheten och rätten att avbryta eller avsluta

en tillställning. De gällande bestämmelserna skall preciseras och till vissa delar även göras strängare. Utgångspunkten för arrangörens och ordförandens skyldighet och polisens rätt att avbryta eller avsluta en allmän sammankomst är att avvärja omedelbar fara som sammankomsten medför. Polisen skall dessutom ha rätt att avbryta eller avsluta en sammankomst på grund av klart lagstridig verksamhet. Vid offentliga tillställningar är arrangörens skyldigheter och polisens rättigheter i detta avseende mer omfattande än vid allmänna sammankomster.

Innehav av skjutvapen, eggvapen och andra farliga föremål och ämnen skall fortfarande vara förbjudet vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. För att upprätthålla ordning och säkerhet kan arrangören och polisen dessutom förbjuda innehav av berusningsmedel. Efter tillställningens slut skall arrangören se till att utrustning och konstruktioner som använts under tillställningen avlägsnas utan dröjsmål.

Övriga viktiga förslag

De gällande straffbestämmelserna för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar skall revideras enligt förslaget genom att begränsa straffbarheten. En ny brottsrubricering skall tas in i lagen om sammankomster, sammankomstförseelse. Dess påföljd är böter.

Om möjligheten att söka ändring föreslås en särskild bestämmelse där överklagbarheten av beslut som polisen fattat med stöd av lagen om sammankomster skall fastställas. Detta är nödvändigt för att trygga arrangörens rättsskydd när det nu gällande tillståndsförfarandet frångås. Besvär skall styras till en regional förvaltningsdomstol i enlighet med de gällande principerna för förvaltningsprocesser.

Stiftandet av lagen om sammankomster förutsätter vissa tekniska revideringar av annan lagstiftning. Därför föreslås att 18 och 19 § polislagen och 3 § religionsfrihetslagen skall ändras.

4. Propositionens verkningar

4.1. Verkningar på den enskildes ställning

Många detaljer i förslaget skall förtydliga den enskildes rättigheter och skyldigheter som för närvarande regleras på ett inexact

och bristfälligt sätt. Därigenom skall den enskildes ställning förbättras när det gäller ordnande av och deltagande i allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Förslaget omfattar också nya rättigheter i samband med allmänna sammankomster som säkerställer att mötesfriheten faktiskt kan utövas. Förslagen till bestämmelser om platsen för sammankomster och rätten att använda utrustning under sammankomsten hör till de viktigaste av dessa. Likaså föreslås att demonstrationer som ordnas för att uttrycka enskilda personers åsikter skall få ett bättre skydd än nu.

Utlänningars rättsliga ställning skall samordnas för att motsvara mötesfriheten för finska medborgare. Arrangörens medborgerskap skall inte längre inverka på rätten att ordna allmänna sammankomster. Förslaget avses likaså förbättra omyndiga personers rättsliga ställning genom att utvidga deras rätt att ordna sammankomster, så att omyndiga som fyllt 15 år i regel skall få ordna allmänna sammankomster.

Om kravet på tillstånd för nöjestillställningar slopas och anmälningsskyldigheten för offentliga tillställningar begränsas, så att tillställningar som inte medför problem med hänsyn till ordning och säkerhet kan ordnas utan förhandsanmälan, minskar behovet för tillställningarnas arrangörer att ha kontakt med myndigheterna. För att det slopade tillståndsförfarandet inte skall leda till att arrangörens rättsskydd försvagas skall i lagen ges uttryckliga bestämmelser om möjligheten att överklaga polisens beslut.

4.2. Ekonomiska verkningar

Förslaget har inte påtagliga ekonomiska verkningar. Det årliga antalet tillstånd och anmälningar som gäller nöjestillställningar har stadigt minskat. Inkomsten som staten årligen får av besluten om nöjestillstånd är för närvarande ganska liten. Kostnaderna som uppstår för staten av handläggningen av tillstånden och anmälningarna kan inte bestämmas exakt. Förslaget att slopa tillståndsförfarandet avses helt eliminera besluten om nöjestillstånd och samtidigt också inkomsterna som de inbringar för staten. Begränsningen av anmälningsskyldigheten för offentliga tillställningar enligt förslaget avses minska antalet anmälningar till polisen och förvaltningskostnaderna av deras handläggning.

Om tagande av avgift för beslut om polisens föreskrifter som meddelas med anledning av ansökan för att iaktas vid anordnandet av en offentlig tillställning skall fastställas särskilt i inrikesministeriets beslut om polisens avgiftsbelagda prestationer (1252/1996).

Det årliga antalet anmälningar om allmänna sammankomster är mycket litet i jämförelse med nöjestillställningarna och de förvaltningskostnader som de ger upphov till är obetydliga. Förslaget innebär ingen förändring av nuläget på denna punkt.

4.3. Administrativa verkningar

Kravet på tillstånd för nöjestillställningar skall slopas. Enligt förslaget krävs anmälan för en del offentliga tillställningar och en del kan ordnas fritt. Detta innebär förändringar i förvaltningsförfarandet för anordnande av tillställningar. Avsikten är att polisen inte längre behöver fatta särskilda beslut med anledning av en ansökan om att ordna en offentlig tillställning utom i sådana fall då polisen anser det nödvändigt att ge skriftliga föreskrifter om tillställningens anordnande eller att helt förbjuda dess anordnande. Genom att kravet på tillstånd slopas och anmälningsskyldigheten begränsas skall förslaget bidra till att minska polisens förvaltningsuppgifter.

Ändring i polisens beslut som gäller anordnandet av allmänna sammankomster och offentliga tillställningar skall enligt förslaget sökas hos regional förvaltningsdomstol. Polisens beslut skall enligt förslaget dessutom vara överklagbara i större utsträckning än för närvarande. I enskilda fall kan detta innebära att föreskrifter som tidigare getts muntligt kommer att ges skriftligt. Polismyndigheterna skall överlägga med sammankomstens kontaktperson innan de ger föreskrifter om platsen för sammankomsten.

4.4. Verkningar på omgivningen

Olägenheter som anordnandet av tillställningar kan förorsaka omgivningen har beaktats i förslaget och i vissa delar, bl.a. i samband med regleringen av polisens bestämmanderätt, har förslaget som mål att begränsa eller hindra dem. Vidare skall lagen föreskriva skyldighet för arrangören att se till att utrustning och konstruktioner som har använts under tillställningen avlägsnas

när tillställningen har avslutats.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Beredningen av lagstiftningen som gäller allmänna sammankomster inleddes vid justitieministeriet 1973. Initiativet föregicks av en utredning över demonstrationer som justitieministeriet lät göra åren 1970 och 1971. Resultaten av utredningen publicerades i justitieministeriets lagstiftningsavdelnings publikationsserie (Lagstiftningsavdelningens vid justitieministeriet publikation 10/1973 och 19/1974).

Den av justitieministeriet tillsatta arbetsgruppen lade fram sitt förslag till lag om sammankomster 1975 (Lagstiftningsavdelningens vid justitieministeriet publikation 6/1975). Förslaget baserade sig i huvudsak på principerna i den gällande lagen. Enligt förslaget krävdes förhandsanmälan för att ordna en allmän sammankomst utomhus. Rätten att delta i och ordna allmänna sammankomster utvidgades, platsen för sammankomsten och användningen av utrustning under sammankomsten reglerades och ordningsmännens och polisens befogenheter preciserades i förslaget. Förslaget sändes på remiss och ett sammandrag uppgjordes av resultatet (Lagstiftningsavdelningens vid justitieministeriet publikation 1/1976). Största delen av remissinstanserna förhöll sig positivt till förslaget som helhet. Det var närmast utlänningars och omyndigas rätt att ordna sammankomster och förslaget till bestämmelser om platsen för sammankomsten som gav upphov till oenighet. Utgående från remissutlåtandena gjordes ett utkast till lag om allmänna sammankomster men det ledde inte till lagstiftningsåtgärder.

I samband med ratificeringen av den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna reviderades sammankomstlagen år 1989 genom att begränsningarna av utlänningars rätt att delta i sammankomster slopades och deras rätt att ordna allmänna sammankomster utvidgades.

I samband med polisens tillståndsprojekt som inleddes 1991 vid inrikesministeriet bereddes också en revidering av lagstiftningen som gäller offentliga nöjestillställningar. Målet var att minska onödigt tillståndsfarande i samband med anordnandet av nö-

jestillställningar och modernisera regleringen av nöjestillställningar även i övrigt. I samband med beredningen blev frågan om en sammanslagning av lagstiftningen som gäller allmänna sammankomster och offentliga nöjestillställningar aktuell. Sammanslagningen av lagstiftningen ansågs vara motiverad eftersom de gällande författningarna bedömdes innehålla onödiga överlappningar och brist på samordning. Polisens tillståndsprojektgrupp I som beredde revideringen av lagstiftningen som gäller nöjestillställningar överlämnade sin promemoria till inrikesministeriet i slutet av 1993 (Kokootumislain perusteista 16.12.1993 [Grunderna för lagen om sammankomster 16.12.1993]). Arbetsgruppen föreslog att regleringen av allmänna sammankomster och offentliga nöjestillställningar skall sammanslås.

Den 11 maj 1994 tillsatte justitieministeriet en arbetsgrupp som hade till uppgift att utarbeta ett förslag till revidering av lagstiftningen som gäller sammankomster och demonstrationer. Arbetsgruppen skulle dessutom utreda om det var motiverat att binda revideringen av lagstiftningen som gäller offentliga nöjestillställningar vid revideringen av lagstiftningen som gäller sammankomster och demonstrationer samt vid behov utarbeta förslag om detta.

Arbetsgruppens betänkande blev färdigt i maj 1995 (Lagberedningsavdelningens vid justitieministeriet publikation 4/1995). Arbetsgruppen föreslog utgående från sin utredning att en ny lag om sammankomster som reglerar allmänna sammankomster och offentliga tillställningar skall stiftas.

5.2. Remissutlåtanden

Utlåtande om arbetsgruppens betänkande begärdes av 42 myndigheter och organisationer. Sammanlagt 34 remissinstanser gav ett utlåtande. Justitieministeriet har uppgjort ett sammandrag över remissutlåtandena.

Arbetsgruppens förslag fick ett brett understöd av remissinstanserna. Remissinstanserna ansåg att revideringen är nödvändig och att sammanslagningen av sammankomstlagen och lagstiftningen som gäller offentliga nöjestillställningar är motiverad. Anmärkningarna i utlåtandena gällde närmast detaljer i lagförslaget. I utlåtandena fästes särskild uppmärksamhet vid bestämmelserna som gäller allmänna platser för sammankomster och inskränkningar av platsen för

sammankomsten samt regleringen av skyldigheten att anmäla offentliga tillställningar.

Remissinstanserna stödde nästan utan undantag en utvidgning av rätten att ordna allmänna sammankomster i enlighet med förslaget. Remissinstanserna förhöll sig positivt även till förslaget om allmänna platser för sammankomster. Bara en remissinstans förhöll sig restriktivt till förslaget. Vissa remissinstanser ansåg att bestämmandet av anmälningsskyldigheten för offentliga tillställningar var inexakt. I några utlåtanden ansågs att anmälningsskyldigheten bör bibehållas i större utsträckning än i arbetsgruppens förslag.

Regeringens proposition har beretts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet utgående från betänkandet av justitieministeriets arbetsgrupp och remissutlåtandena om betänkandet. Vid den slutliga bearbetningen av förslaget till propositionen begärdes ett utlåtande av inrikesministeriet om de bestämmelser som gäller särskilt offentliga tillställningar och förslaget till ändring av polislagen och av undervisningsministeriet om förslaget till ändring av religionsfrihetslagen.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

6.1. Samband med andra propositioner

Enligt förslaget skall bestämmelserna om ordningsmän som ingår i den gällande nöjeslagstiftningen inte tas in i lagen om sammankomster. Avsikten är att bestämmelserna om dem skall ingå i en särskild lag om ordningsvakter. En regeringsproposition med förslag till lag om ordningsvakter kommer att avlåtas till riksdagen så att den kan träda i kraft vid samma tidpunkt som lagen om sammankomster.

6.2. Samband med internationella avtal och förpliktelser

Vissa internationella människorättsavtal är av stor betydelse för regleringen av mötesfriheten. Innehållet i dessa beskrivs närmare ovan i underpunkt 2.2.

Den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna, den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och konventionen om barnets rättigheter garanterar rätten till fredliga sam-

mankomster. Konventionerna bestämmer inte närmare vilka de tillställningar är som omfattas av mötesfriheten. Av de tillställningar som regleras i förslaget till lag om sammankomster är det endast de allmänna sammankomsterna som hör till mötesfrihetens kärnområde. Konventionerna lämnar staterna en viss prövning marginal vid regleringen av mötesfriheten men de förutsätter att inskränkningar av mötesfriheten skall grundas på lag. Vidare skall de vara nödvändiga i ett demokratiskt samhälle för att uppnå de syften som räknas upp i konventionerna. Dessa förpliktelser beaktas i förslaget. Enligt principerna i konventionen om barnets rättigheter föreslås i 5 § i den föreslagna lagen om sammankomster att rätten att ordna allmänna sammankomster med vissa begränsningar skall utsträckas att omfatta minderåriga.

De internationella övervakningsorganens beslut bestämmer i sista hand tolkningen av människorättsavtalen. Tolkningspraxis i den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna ger konventionsstaterna en positiv förpliktelse att skydda utövandet av mötesfriheten mot yttre störningar, t.ex. motdemonstrationer. Detta har beaktats i 4, 10 och 19 § i den föreslagna lagen om sammankomster.

Bestämmelserna om skydd av utländska beskickningar i Wienkonventionerna om diplomatiska och konsulära förbindelser ställer inga särskilda krav på utövandet av den fredliga mötesfriheten, t.ex. i närheten av beskickningar. Däremot förutsätter lagen om privilegier och immunitet i fråga om internationella konferenser och särskilda delegationer möjlighet att begränsa användningen för sammankomster av sådana områden där internationella konferenser ordnas. Detta har beaktats i lagförslagets 10 § om platsen för sammankomsten. Bestämmelsen i lagförslagets 23 § om förbjudna föremål och ämnen motsvarar kraven i den europeiska konventionen om våld och olämpligt uppträdande hos åskådare vid idrottsevenemang och i synnerhet vid fotbollsmatcher.

6.3. Lagstiftning som gäller landskapet Åland

Enligt 18 och 27 § självstyrelselagen för Åland (1144/1991) uppdelas lagstiftningsbehörigheten mellan landskapet och riket så att landskapet enligt huvudregeln sköter frågor

som gäller allmän ordning och säkerhet och riket frågor som gäller utövande av mötesfriheten. På grund av detta är den i landskapet nu gällande lagen om offentliga nöjeställningar en landskapslag (landskapslag om offentliga nöjeställningar 28/1969) och

om allmänna sammankomster en rikslag (lag om allmänna sammankomster 6/1907).

Den föreslagna lagen om sammankomster avses gälla i landskapet Åland endast till den del den gäller allmänna sammankomster. Regleringen av offentliga tillställningar skall fortfarande baseras på landskapets egen lagstiftning.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lagen om sammankomster

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Lagens syfte.* Lagen om sammankomster har två huvudsakliga syften. Avsikten är att trygga utövandet av den mötesfrihet som garanteras i regeringsformen och att styra anordnandet av allmänna sammankomster och offentliga tillställningar genom nödvändiga bestämmelser av ordningsnatur.

I 10 a § 1 mom. regeringsformen bestäms att var och en har rätt att utan tillstånd ordna möten och demonstrationer samt att ta del i sådana. Enligt paragrafens 3 mom. utfärdas närmare bestämmelser om mötesfrihet genom lag. Lagen om sammankomster avses reglera utövandet av den mötesfrihet som garanteras i regeringsformen till de delar som den gäller allmänna sammankomster. Om enskilda sammankomster som omfattas av mötesfriheten bestäms huvudsakligen i lagstiftningen som gäller sammanslutningar, t.ex. föreningslagen (503/1989) och lagen om aktiebolag (734/1978). Däremot har mötesfriheten som tryggas i regeringsformen ett lösare samband med de offentliga tillställningarna som regleras i lagen om sammankomster. Dessa tillställningar anses inte höra till mötesfrihetens kärnområde.

Enligt förslaget skall i lagen om sammankomster ges nödvändiga bestämmelser av ordningsnatur för anordnandet av allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Lagen har som syfte att med större exakthet

än nu reglera upprätthållandet av ordningen vid offentliga tillställningar och särskilt vid allmänna sammankomster, för vilkas del den gällande lagstiftningen i praktiken har visat sig vara bristfällig. Utgångspunkten för regleringen är likväl att anordnandet av allmänna sammankomster och offentliga tillställningar inte skall begränsas med onödiga ordningsbestämmelser. Lagen om sammankomster föreslås omfatta närmast sådana bestämmelser som kan anses vara nödvändiga för ordningen och säkerheten, för deltagarnas och utomstående personers rättigheter eller för omgivningens.

2 §. *Tillämpningsområde.* Enligt förslaget skall lagen om sammankomster tillämpas på allmänna sammankomster som omfattas av den gällande sammankomstlagen och offentliga tillställningar som för närvarande huvudsakligen regleras som offentliga nöjeställningar i nöjeslagen. Tillställningar som är öppna för allmänheten skall således fortfarande indelas i två kategorier, allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Utgångspunkten är att tillställningarnas natur inte i onödan skall inverka på regleringens innehåll t.ex. genom att inskränka anordnandet av tillställningar. Tillställningarnas förhållande till mötesfriheten, som tryggas som en grundläggande fri- och rättighet, är olika och därför skall de regleras på olika sätt.

Med *allmänna sammankomster* avses demonstrationer eller andra tillställningar som ordnas i syfte att utöva mötesfriheten och som också andra än särskilt inbjudna kan delta i eller följa med. Det kan vara fråga om sammankomster som ordnas utomhus

eller inomhus och som är öppna för allmänheten. Mötesfrihetens innebörd som en i regeringsformen tryggad grundläggande fri- och rättighet och en i internationella konventioner tryggad mänsklig rättighet kan betraktas som hävdvunnen. Den föreslagna definitionen motsvarar till sina betoningar nuläget även såtillvida att största delen av de allmänna sammankomsterna som ordnas i praktiken är just demonstrationer och inte tillställningar som kan förliknas vid sammankomster där man samlas för att diskutera och eventuellt fatta gemensamma beslut. Till de sistnämnda tillställningarna hör t.ex. många valmöten och olika tillställningar som ordnas för upplysningsändamål.

Allmänna sammankomster föreslås också omfatta processioner som ordnas för att utöva mötesfriheten, t.ex. förstamajtåg och andra demonstrationståg. Andra processioner skall anses vara offentliga tillställningar. Till allmänna sammankomster skall vidare hänföras vissa religiösa tillställningar som behandlas närmare i motiveringen till den föreslagna paragrafens 4 mom.

Formerna för demonstrationer och andra allmänna sammankomster kan variera mycket beroende på motiv, plats och situation. När det gäller demonstrationer kan sammankomstens ändamål likväl anses vara att offentligt framföra åsikter eller framlägga krav i någon fråga antingen till en utvald målgrupp eller till en publik som inte är bestämd på förhand. När tillämpligheten av lagen om sammankomster på olika tillställningar som liknar demonstrationer övervägs skall särskilt stor vikt fästas vid att deltagarna sammankommer tillfälligt för ett gemensamt ändamål. Särskilt behov av reglering kan endast anses finnas för detta slag av tillställningar.

I praktiken har s.k. enmansdemonstrationer gett upphov till oklarhet om sammankomstlagens tillämpningsområde. Därför föreslås att en uttrycklig bestämmelse tas in i paragrafens 2 mom. enligt vilken lagen om sammankomster inte skall tillämpas på demonstrationer som ordnas för att en enskild person eller ett fåtal personer skall kunna framföra sina åsikter. Förslaget motsvarar den i praktiken omfattade tolkningen av tillämpningsområdet för den gällande sammankomstlagen (se justitieombudsmannens berättelse år 1990, s. 71 och år 1992, s. 125). Eftersom det föreslås att lagen om sammankomster skall föreskriva vissa rättigheter för

arrangörerna av och deltagarna i allmänna sammankomster, t.ex. beträffande platsen för sammankomsten, är det inte motiverat att lämna enskilda personers åsiktsyttringar helt utanför lagen. Därför föreslås i 7 § 2 mom. att även dessa demonstrationer kan anmälas till polisen om man så vill och då skall de bestämmelser i lagen om sammankomster som gäller allmänna sammankomster tillämpas på dem med undantag av 5 §.

Allmänna sammankomster som avses i lagen om sammankomster skall alltid vara öppna för allmänheten. Till allmänna sammankomster kan deltagare särskilt inbjudas på förhand men detta inverkar inte på tillställningens natur ifall andra än inbjudna inte hindras från att delta i eller följa med sammankomsten. Avgift får dock uppbäras för deltagande i en allmän sammankomst.

Med *offentliga tillställningar* avses enligt 3 mom. nöjestillställningar, uppvisningar, tävlingar och andra med dessa jämförbara tillställningar som är öppna för allmänheten och som inte skall anses vara allmänna sammankomster. Offentlig tillställning som begrepp används redan delvis i gällande speciallagstiftning, t.ex. i hälsoskyddslagen och i hittegodslagen (778/1988). På ett allmänt plan erbjuder begreppet en mer omfattande beskrivning av denna kategori av tillställningar än termen "offentlig nöjestillställning" som används i den gällande nöjeslagen. Offentliga tillställningar föreslås omfatta bl.a. olika fester, danstillställningar och tillställningar för att framföra konstnärliga verk som t.ex. teater-, opera-, balett-, cirkus- och biograf föreställningar samt konserter och utställningar. Likaså skall lagen om sammankomster tillämpas på sådana offentliga tillställningar som ordnas i restauranger och som inte anses höra till restaurangens sedvanliga verksamhet (9 § förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser). Andra uppvisningar och utställningar än sådana som ordnas för att framföra konstnärliga verk skall också ingå i kategorin offentliga tillställningar. Sådana är t.ex. olika kommersiella tillställningar, såsom mässor och reklamtillställningar, förevisning av djur eller föremål för bedömning eller försäljning samt flyguppvisningar och idrottsuppvisningar. Som offentliga tillställningar skall också anses olika tävlingar och lagkamper samt evenemang som ordnas i nöjesparker och på tivoli. Vidare skall processioner som ordnas för annat ändamål än för att utöva mötesfri-

heten, såsom festtåg och reklamprocessioner, tillhöra kategorin offentliga tillställningar.

För närvarande har gränsdragningen mellan offentliga nöjeställningar och enskilda tillställningar i praktiken medfört problem för arrangörerna och polisen. Med stöd av 2 § 3 mom. nöjeslagen gäller lagen också tillställningar där tillträde förutsätter inbjudan eller medlemskap i viss sammanslutning om inträdesavgift uppbärs eller om tillställningen utgör ett led i näringsverksamhet eller om tillställningen på grund av antalet deltagare, tillställningens natur eller andra omständigheter inte kan anses vara en bjudning i enskilt hem. Det föreslås att en motsvarande bestämmelse skall tas in i lagen om sammankomster. Om inbjudan eller medlemskap i en viss sammanslutning är en förutsättning för deltagande i tillställningen skall lagen om sammankomster tillämpas på den om tillställningen inte kan anses vara enskild på grund av antalet deltagare, tillställningens natur eller andra särskilda skäl. Andra särskilda skäl som kan inverka kan vara t.ex. att tillställningen ordnas som ett led i näringsverksamhet eller att en inträdesavgift uppbärs för tillställningen. Förslaget följer samma tendens som har utformats i gällande rättspraxis (t.ex. HD 1983 II 64 och HD 1984 II 2).

Vissa tillställningar föreslås falla helt utanför lagens tillämpningsområde. Enligt den föreslagna paragrafens 4 mom. skall lagen inte tillämpas på officiella tillställningar som ordnas av offentliga samfund. Sådana tillställningar är t.ex. försvarsmaktens parader, självständighetsdagens fester, kommunernas officiella årsfester, statsbegravningar och universitetens promotionsfester och inskriptionsfester med tillhörande festtåg. I den gällande nöjeslagen föreskrivs i 3 § 2 mom. motsvarande begränsningar av lagens tillämpningsområde. Officiella tillställningar kan ordnas i samarbete mellan myndigheterna och det är inte nödvändigt att utsträcka regleringen i lagen om sammankomster att gälla dem. Däremot skall lagens tillämpningsområde omfatta andra tillställningar som ordnas av offentliga samfund. Med sådana avses t.ex. kommunernas kulturtillställningar. För dessa tillställningars del är det inte motiverat att behandla de offentliga samfundens annorlunda i lagen än övriga arrangörer av motsvarande tillställningar.

Likaså skall traditionella tillställningar som ordnas av religionssamfund för offentlig reli-

gionsutövning enligt 4 mom. falla utanför lagens tillämpningsområde. Med religionssamfund avses här samfund enligt 2 § religionsfrihetslagen, dvs. den evangelisk-lutherska kyrkan och det ortodoxa kyrkosamfundet och andra enligt 2 kap. religionsfrihetslagen registrerade religionssamfund. Lagen om sammankomster skall inte tillämpas på tillställningar som hör till religionssamfundens sedvanliga verksamhet, såsom gudstjänster, mässor, vesprar, processioner och andra med dessa jämförbara tillställningar som i allmänhet regleras genom samfundets interna normer. Däremot föreslås att andra tillställningar som religionssamfundet ordnar skall omfattas av lagen om sammankomster i enlighet med den föreslagna 3 § religionsfrihetslagen och med lagen om sammankomster. Till dem räknas t.ex. sådana religiösa tillställningar som ordnas utomhus i provisoriska tält och som omfattas av bestämmelserna om allmänna sammankomster som ingår i lagen om sammankomster. De skall följaktligen skyddas av mötesfriheten utöver den i regeringsformen tryggade religionsfriheten. Offentliga tillställningar som anordnas av religionssamfund skall regleras enligt bestämmelserna i lagen om sammankomster som gäller offentliga tillställningar.

För de religiösa tillställningarnas del avviker förslaget i någon mån från den rådande situationen, eftersom den gällande sammankomstlagen och nöjeslagen inte alls tillämpas på andaktsstunder som ordnas av religionssamfundet eller deras medlemmar. Enligt den gällande 3 § religionsfrihetslagen tillämpas däremot sammankomstlagen på tillställningar för offentlig religionsutövning som ordnas av personer som inte tillhör något religionssamfund. Avsikten med förslaget är att arrangörerna av religiösa tillställningar skall vara så likställda som möjligt såväl i förhållande till varandra som till arrangörerna av allmänna sammankomster och demonstrationer.

Utgångspunkten för lagen om sammankomster är att olika tillställningar som är öppna för allmänheten hör till någondera kategorin av tillställningar som regleras i denna lag, allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar, med undantag av de tillställningar som nämns i 4 mom. För närvarande består tillställningarna allt mer av flera olika element så att de samtidigt kan ha såväl kommersiella, underhållande, konstnärliga, politiska som upplysande drag. T.ex.

kan programmen för allmänna sammankomster innehålla nummer av underhållningskaraktär som är typiska för offentliga tillställningar också i sådana fall då tillställningens huvudsakliga ändamål anknyter till utövandet av mötesfriheten. Definitionen av sådana blandade tillställningar skall avgöras utgående från tillställningens huvudsakliga ändamål.

3 §. *Allmänna principer för hur tillställningar skall anordnas.* De allmänna principerna som skall iaktas vid anordnande av allmänna sammankomster och offentliga tillställningar skall regleras i paragrafen.

Enligt paragrafens 1 mom. skall tillställningen för det första vara fredlig. Konventionerna om de mänskliga rättigheterna som reglerar mötesfriheten förutsätter också att sammankomster skall vara fredliga. Det är motiverat att utsträcka kravet på fredlighet att gälla även offentliga tillställningar, trots att de inte direkt omfattas av konventionerna om de mänskliga rättigheterna. Lagen om sammankomster föreslås trygga endast fredliga sammankomster. Verksamhet som innebär våldsamt beteende eller som uppsåtligt skadar människor eller egendom skall bedömas utgående från den allmänna lagstiftningen.

För det andra skall tillställningen ordnas utan att äventyra deltagarnas eller utomstående människors säkerhet eller kränka deras rättigheter. Denna princip förutsätter bl.a. att arrangören ser till att nödvändiga säkerhetsåtgärder vidtas vid tillställningar där risk för skada föreligger och beaktar utomståendes rättigheter så att olägenheterna som tillställningen medför för utomstående personer begränsas så mycket som möjligt. Olägenheten kan bestå av störning eller konkret skada. Till utomstående personers rättigheter hör också hemfriden som tryggas enligt 8 § regeringsformen och 24 kap. strafflagen och som inte får kränkas när en tillställning ordnas. Tillfällig och rimlig störning som tillställningen orsakar kan likväl inte anses kränka hemfriden.

För det tredje skall arrangören se till att miljön inte vållas betydande olägenhet av sammankomsten. Den miljö som avses kan vara både bebyggd och i naturtillstånd. Denna princip förutsätter att arrangören ser till att nödvändiga åtgärder vidtas för att förhindra betydande olägenhet för miljön. Olägenheterna som avses här kan vara bestående eller övergående. Arrangören skall också så

vitt möjligt se till att obetydliga olägenheter som tillställningen kan försäkra begränsas. Som obetydlig olägenhet kan anses t.ex. att en gräsmatta tillfälligt blir nedtrampad.

I paragrafens 2 mom. skall föreskrivas om diskrimineringsförbud som måste iaktas när allmänna sammankomster och offentliga tillställningar ordnas. Bestämmelsen skall i huvudsak motsvara 5 § 2 mom. regeringsformen och 11 kap. 9 § strafflagen som är en allmän straffbestämmelse som gäller diskriminering. Den föreslagna förteckningen över förbjudna diskrimineringsgrunder är dock inte uttömmande på samma sätt som i strafflagen, eftersom bestämmelsen i lagen om sammankomster avses närmast beakta de diskrimineringsgrunder som är av betydelse för anordnande av allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Enligt förslaget skall straffet för diskriminering fastställas med stöd av 11 kap. 9 § strafflagen. I praktiken kan diskriminering förekomma i sådana fall då en person utan godtagbart skäl hindras att delta i en allmän sammankomst eller offentlig tillställning eller då arrangören av en tillställning förvägras avtal om användning av platsen för sammankomsten (t.ex. justitieombudsmannens berättelse år 1969, s. 65).

Enligt den föreslagna bestämmelsen skall godtagbart skäl ges för ojämnt bemötande av människor. Ett sådant skäl kan t.ex. stöda sig på rättsordningen. Exempelvis kan tillträdet till en biografställning begränsas för personer under en viss åldersgräns på grund av filmens natur. Olika godtagbara åldersgränser kan sättas för tillträde även till andra offentliga tillställningar. Tillställningar som ordnas av religionssamfund kan avses enbart för personer som omfattar religionen i fråga. Deltagande i demonstrationer t.ex. för personer som bär skyltar med slagord kan begränsas till anhängare av en viss åsikt. I så fall anses anhängarna av en motsatt åsikt bilda en motdemonstration.

4 §. *Skyldighet att trygga sammankomster och främja mötesfriheten.* Den föreslagna paragrafen föreskriver om statens skyldighet att trygga och främja utövandet av mötesfriheten. Bestämmelsen anknyter till lagförslagets allmänna mål och till lagens syfte som definieras i 1 § och som är att trygga utövandet av mötesfriheten. En likartad bestämmelse ingår också i 16 a § regeringsformen som gäller det allmännas skyldighet att se till att de grundläggande fri- och rättig-

heterna och de mänskliga rättigheterna respekteras.

Enligt förslaget skall staten trygga rätten att sammankomma utan yttre störningar och skapa förutsättningar för att ordna allmänna sammankomster. För att mötesfriheten skall kunna tillgodoseas i praktiken, krävs ofta aktiva åtgärder av staten. I sin praxis som gäller tillämpningen av artikel 11 i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna har den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna bekräftat statens skyldighet att med aktiva åtgärder skydda utövandet av mötesfriheten mot kränkningar utifrån. Det gällde att ge demonstranter ett effektivt skydd för motdemonstranter (dom den 26 juni 1988 A 139 av den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, *Plattform "Ärzte für das Leben"*). Enligt förslaget bestäms i 19 § lagen om sammankomster att polisen skall trygga utövandet av mötesfriheten. Att skapa förutsättningar för att ordna allmänna sammankomster skall i praktiken innebära t.ex. statens skyldighet att med stöd av 9 § lagen om sammankomster överlåta för allmänna sammankomster sådana områden som den äger eller innehar.

2 kap. Allmänna sammankomster

5 §. *Rätt att ordna allmänna sammankomster.* Enligt förslaget får allmänna sammankomster ordnas av myndiga personer, sammanslutningar eller stiftelser. Enligt 2 § i den gällande sammankomstlagen får myndiga finska medborgare, myndiga utlänningar som har sin hemort i Finland och i Finland registrerade föreningar ordna allmänna sammankomster.

Förslaget skall utsträcka den nu gällande rätten att ordna sammankomster, som reviderades i samband med anslutningen till Europarådet, till sådana utlänningar som inte har sin hemort i Finland och utöver registrerade föreningar till andra privaträttsliga och offentligrättsliga samfund och stiftelser. Arrangören kan vara ett öppet bolag, kommanditbolag, aktiebolag och andelslag eller ett offentligrättsligt samfund såsom staten, en kommun, församling eller studentkår. Då en sammanslutning som saknar rättslig handlingsförmåga, t.ex. en oregistrerad förening, ordnar en allmän sammankomst skall arrangörens ansvar i sista hand bäras av de personer som handlar för sammanslutningen. In-

skränkningarna som grundar sig på hemort skall enligt förslaget slopas både för fysiska personer och för sammanslutningar. Därigenom kan också utländska sammanslutningar enligt förslaget ordna allmänna sammankomster i Finland.

Rätten att ordna allmänna sammankomster föreslås utsträckas med vissa begränsningar också till omyndiga. Med omyndiga avses enligt 16 § lagen angående förmynderskap (34/1898) minderåriga som är under 18 år eller personer som genom domstols beslut har förklarats omyndiga. Enligt förslaget skall rätten att ordna allmänna sammankomster utsträckas att gälla både minderåriga som fyllt 15 år och personer som förklarats omyndiga och som fyllt 15 år. Andra omyndiga föreslås få rätt att ordna allmänna sammankomster tillsammans med en myndig person. Detta skall i praktiken gälla barn under 15 år.

Av omyndiga som har rätt att ordna sammankomst skall dock krävas förmåga att ansvara för de skyldigheter som arrangören skall fullgöra. I praktiken skall polisen bedöma den omyndigas förmåga då anmälan om sammankomsten lämnas. Enligt förslaget kan polisen förbjuda anordnandet av en allmän sammankomst endast om det är uppenbart att arrangören inte kan ansvara för de förpliktelser som en arrangör enligt lagen skall fullgöra. Bedömningen skall göras från fall till fall och sammankomstens natur skall beaktas, t.ex. det väntade antalet deltagare och omfattningen av arrangemangen som tillställningen förutsätter. Om det finns grundad anledning att anta att arrangören inte kan ansvara för sina förpliktelser, kan polisen för att bedöma situationen kräva med stöd av sin bestämmanderätt enligt 20 § i den föreslagna lagen att arrangören i samband med anmälan personligen besöker polisens verksamhetsställe. I praktiken kan en grund för uppenbar oförmåga anses vara sinnessjukdom som har lett till att en person har förklarats omyndig. Utgångspunkten för tolkningar föreslås dock vara att omyndig som fyllt 15 år har rätt att ordna allmän sammankomst. Avsikten med polisens möjlighet att meddela förbud är närmast att skydda omyndiga för ett ansvar som de inte har förutsättningar att bära.

Att utvidga rätten att ordna sammankomster att omfatta minderåriga är i överensstämmelse med förpliktelserna i konventionen om barnets rättigheter. Enligt artikel 15

i konventionen erkänner konventionsstaterna barnets rätt till fredliga sammankomster. Enligt punkt 2 i artikeln får inte utövandet av mötesfriheten underkastas andra inskränkningar än sådana som är föreskrivna i lag och som är nödvändiga i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna säkerheten, den allmänna ordningen (*ordre public*), för skyddandet av den allmänna hälsan och sedligheten eller av andra personers fri- och rättigheter. Ingen av punkterna i denna inskränkande klausul motiverar att minderåriga lämnas helt utanför rätten att ordna sammankomster. En utvidgning av rätten att ordna sammankomster att omfatta minderåriga stöds också av 7 § föreningslagen som bestämmer att personer som fyllt 15 år kan bilda en registrerad förening som i sin tur kan ordna en sammankomst. Det är också skäl att beakta att åldersgränsen för kriminellt ansvar är 15 år. Huruvida en minderårig behöver medverkan av sin vårdnadshavare eller förmyndare för att ordna en sammankomst skall bedömas enligt lagbestämmelserna om vårdnad av och förmyndarskap för barn. Då rätten att ordna sammankomster utsträcks till minderåriga är det inte motiverat att denna rätt förvägras andra omyndiga som t.ex. har rätt att rösta i allmänna och kommunala val.

Lagen utgår ifrån att en allmän sammankomst alltid har en arrangör. Sammankomsten kan också ha flera arrangörer, som då är gemensamt ansvariga för de uppgifter och skyldigheter som hör till arrangören.

6 §. *Rätt att delta i allmänna sammankomster.* Enligt paragrafen skall var och en ha rätt att delta i allmänna sammankomster. Rätten att delta omfattar rätten att vara närvarande och hålla tal, framföra åsikter eller på annat sätt uttrycka tankar vid sammankomsten. Rätten att delta föreslås gälla alla människor oberoende av omyndighet, medborgerskap, hemort eller andra omständigheter. Bestämmelsen hindrar inte att inträdesavgift fastställs för den allmänna sammankomsten. Förslaget innebär ingen ändring av nuläget, eftersom begränsningarna av rätten att delta ströks från sammankomstlagen i samband med anslutningen till den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna.

Krigsmäns rätt att delta i sammankomster eller andra tillställningar som ordnas för partipolitiska ändamål begränsas för närvarande

i 45 kap. 26 § strafflagen. Krigsmän får delta i allmänna sammankomster genom att hålla inledningsanföranden eller föredrag eller genom att framföra åsikter i partipolitiska angelägenheter endast med förmans tillstånd. Detta gäller enligt 45 kap. 1 § strafflagen dem som tjänstgör inom försvarsmaktens militära tjänster, dem som fullgör värnplikt eller frivillig militärtjänst för kvinnor och elever som vid försvarsmakten utbildas för militär tjänst. Enligt 50 a § värnpliktslagen skall dock tillstånd alltid beviljas om deltagandet sker under den värnpliktiges fritid och utan att det hindrar honom att fullgöra sina tjänstgöringsåligganden. Man har dock för avsikt avstå från de begränsningar som gäller krigsmäns rätt att delta (Sotilasrikokset. Rikoslakiprojektin ehdotus 1998. Oikeusministeriö). Av denna anledning är det inte motiverat att i lagen om sammankomster inta specialbestämmelser om krigsmän.

7 §. *Anmälningsskyldighet.* Arrangören av en allmän sammankomst skall lämna anmälan om sådana sammankomster som ordnas utomhus på allmän plats hos polisen på den ort där sammankomsten äger rum. Anmälningsskyldigheten skall enligt förslaget inte gälla allmänna sammankomster som ordnas inomhus. På denna punkt motsvarar förslaget den gällande sammankomstlagen. Med allmän plats avses alla sådana områden som är avsedda för allmänt bruk eller som i praktiken är i allmänt bruk. Allmänna platser är t.ex. torg, öppna platser, gator och andra allmänna områden, oberoende av om platsen är privatägd eller om den ägs av ett offentligt samfund. Likaså skall allmänna sammankomster som ordnas på olika överbyggda områden, såsom överbyggda torg, öppna platser eller passager som är i allmän användning, omfattas av anmälningsskyldigheten.

Det skall vara polisens uppgift enligt lagförslagets 19 § att trygga utövandet av mötesfriheten. Därför är det viktigt att polisen på förhand får information om sammankomster som ordnas utomhus. Avsikten med anmälningsskyldigheten är att skapa förutsättningar för samarbete mellan arrangören och polisen och att trygga polisens möjligheter att för sin del se till att sammankomsterna förlöper utan störningar. Sammankomster som ordnas utomhus på allmän plats kan t.ex. förutsätta särskilda trafikarrangemang eller andra åtgärder som polisen

skall vidta på förhand eller under sammankomsten.

Enligt förslaget skall en allmän sammankomst anmälas av arrangören eller arrangörens företrädare. Anmälan skall lämnas skriftligt eller muntligt, t.ex. per telefon. Polisen skall ha en särskild blankett för skriftliga anmälningar. Om det finns grundad anledning att anta att en omyndig arrangör inte kan ansvara för sina förpliktelser, kan polisen för att bedöma situationen kräva med stöd av 20 § i den föreslagna lagen att arrangören personligen besöker polisens verksamhetsställe.

Det föreslås att anmälan om sammankomsten skall lämnas till polisen på den ort där sammankomsten äger rum. Detta innebär i praktiken den lokala polis inom vars verksamhetsområde sammankomsten huvudsakligen ordnas. Om polisjouren på platsen för sammankomsten är stängd, kan anmälan enligt förslaget göras vid något annat jourhavande tjänsteställe inom polisdistriktet, eller om det är fråga om polisens samarbetsområde, det jourhavande polisdistriktet.

Tidsfristen som föreskrivs för anmälan är minst sex timmar innan sammankomsten inleds och motsvarar gällande bestämmelser. Avsikten med tidsfristen är inte att hindra utövandet av mötesfriheten, utan att ge polisen tillräckligt tid att förbereda de uppgifter som enligt lagen skall skötas i anslutning till sammankomsten. Därför bedöms det vara motiverat att föreslå en bestämmelse enligt vilken en anmälan som lämnas senare också kan anses vara giltig om anordnandet av sammankomsten inte medför oskäliga olägenheter för den allmänna ordningen.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. kan anmälan också lämnas om en sådan demonstration också ordnas utomhus på allmän plats och som är avsedd att enbart framföra enskilda personers åsikter. Då skall lagen om sammankomster tillämpas på tillställningen med undantag av 5 § som gäller rätten att ordna allmänna sammankomster. Utgångspunkten är att dessa demonstrationer, t.ex. enmansdemonstrationer utomhus på allmän plats, inte med stöd av lagförslagets 2 § 2 mom. skall omfattas av lagen om sammankomster, eftersom det inte skulle vara skäligt att utsträcka vissa bestämmelser i lagen om sammankomster, närmast sådana som gäller rätten att ordna sammankomster och anmälningsskyldigheten, att gälla dessa tillställningar. Å andra sidan är det inte mo-

tiverat att enbart på grund av antalet deltagare lämna sådana demonstrationer helt utanför det skydd som lagen om sammankomster ger. Lagens bestämmelser om platsen för sammankomsten har t.ex. en stor betydelse också för små demonstrationer. Därför föreslås att den som ordnar en demonstration kan tillförsäkra sin tillställning det skydd som föreskrivs i lagen om sammankomster genom att göra anmälan om han så önskar.

8 §. *Innehållet i anmälan.* I denna paragraf föreskrivs enligt förslaget de minimiuppgifter som arrangören alltid måste lämna i sin anmälan. Uppgifterna som fastställs i denna bestämmelse är nödvändiga för att polisen skall kunna beräkna behovet av åtgärder som tillställningen förutsätter. Sammankomstens syfte måste meddelas för att polisen skall kunna uppskatta om det är fråga om en allmän sammankomst eller offentlig tillställning enligt lagen om sammankomster. Uppgiften om platsen för sammankomsten eller rutten för processionen fordras bl.a. med hänsyn till bedömningen av prioriteringsordningen mellan olika arrangörer enligt 10 § 1 mom. i förslaget och för polisens åtgärder som avses i paragrafens 2 och 3 mom. Anmälan skall innehålla uppgift om konstruktioner och annan specialutrustning som skall användas under tillställningen. Till dem hör t.ex. stora ställningar eller scenanordningar och fortskaffningsmedel som skall användas i processioner. Med stöd av lagförslagets 11 § behöver sedanliga tillbehör för sammankomster, såsom biljetter, kännetecknen, affischer eller ljudförstärkare inte nämnas i anmälan.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall arrangören dessutom i anmälan namnge en kontaktperson som polisen skall kunna kontakta i frågor som gäller anordnandet av sammankomsten. I praktiken har det visat sig vara viktigt att namnge en särskild kontaktperson för eventuella överläggningar om anordnandet av sammankomsten och för att ta emot anvisningar och föreskrifter som polisen ger på förhand.

9 §. *Sammankomster på allmänna platser.* I den föreslagna paragrafen skall föreskrivas om rätten att utan ägarens eller innehavarens tillstånd ordna allmänna sammankomster utomhus på allmänna torg, öppna platser, gator eller andra allmänna platser som lämpar sig för ändamålet. Ägaren eller innehavaren föreslås i alla fall ha möjlighet att på vissa i lag föreskrivna grunder inskränka

användningen av området för sammankomsten.

Den föreslagna bestämmelsen innebär en principiell ändring av det gällande förhållandet där utgångspunkten är att det alltid krävs tillstånd av områdets ägare eller innehavare för att ordna en sammankomst. I praktiken inhämtar man för det mesta inte särskilt ägarens eller innehavarens samtycke när det gäller områden som är i allmänt bruk. Ägaren eller innehavaren av sådana områden har i allmänhet inte anledning att vägra sitt samtycke till sammankomsten. Förslaget innebär i själva verket inte någon större ändring av nuläget. I vissa situationer kan bestämmelsen dock trygga utövandet av mötesfriheten effektivare än gällande praxis.

Allmänna platser för sammankomster som avses i förslaget är områden som är i allmänt bruk och som var och en i alla händelser har fritt tillträde till och rätt att röra sig och uppehålla sig i. Enbart det i byggnadsplanen angivna syftet för områdets användning skall inte vara avgörande, även om det kan vara av betydelse för sakens bedömning. I sista hand skall områdets faktiska användning avgöra frågan. Det är självklart att t.ex. militärområden som är helt avstängda för allmänheten, gränzoner och de delar av hamnområden och flygplatser där tillträde är begränsat inte skall höra till de områden som avses i paragrafen. Förteckningen som ingår i paragrafen har funktionen av ett exempel. Utöver de områden som nämns i förteckningen kan andra platser som är i allmänt bruk och som lämpar sig för sammankomster komma i fråga, såsom parker och andra rekreationsområden, trappor till offentliga byggnader eller överbyggda passager. Begravningsplatser och naturskydds- och fornminnesområden skall i allmänhet anses olämpliga för sammankomster. Vid en bedömning av om det är fråga om en allmän plats för sammankomst som avses i paragrafen skall utgångspunkten på det hela taget anses vara den att platsen är lämplig för sammankomsten.

För att skydda ägarens och innehavarens rättigheter innehåller paragrafen ett förslag till möjlighet att inskränka användningen av en plats för sammankomst om sammankomsten väntas medföra oskälig olägenhet för ägaren, innehavaren eller miljön. Ägaren eller innehavaren föreslås ha rätt att uppställa villkor för platsens användning eller att helt förbjuda att platsen används. Möjlighe-

ten till inskränkningar behövs för vissa speciella situationer, även om polisen har rätt att på de villkor som anges i lagförslagets 10 § anvisa en annan plats för sammankomsten. Ägarens och innehavarens inskränkningsmöjlighet föreslås förutsätta objektiva grunder. Den oskäliga olägenhet som avses i den föreslagna paragrafen som grund för inskränkning eller förbud kan i praktiken vara t.ex. avsevärd skada på egendom eller på miljön. En inskränkingsgrund kan också vara att sammankomsten oskäligt stör den särskilda användning som ägaren eller innehavaren har avsett för platsen. Grund för inskränkning kan dock inte vara t.ex. en tillfällig och obetydlig störning av områdets normala bruk såsom att fotgängartrafiken störs på en öppen plats under en tillställning.

I lagförslagets 4 § anges statens skyldighet att befrämja utövandet av mötesfriheten genom att skapa förutsättningar för att ordna allmänna sammankomster. Denna bestämmelse tillsammans med den tidigare nämnda 16 a § regeringsformen, som innehåller bestämmelser om det allmännas skyldighet att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna, utgör grunder för statens och kommunernas förhållande till allmänna sammankomster som ordnas på områden som de äger eller innehar. Statens och kommunernas rätt att inskränka användningen av sina områden för sammankomster måste därför bedömas strängare än när det gäller enskilda markägare.

På samma sätt som för närvarande skall ägarens eller innehavarens tillstånd alltid krävas för allmänna sammankomster som ordnas utomhus på andra än allmänna platser och det samma gäller sammankomster som ordnas inomhus. Det är inte nödvändigt att den här självklara principen uttryckligen konstateras i lagen.

10 §. *Begränsningar som gäller platsen för sammankomsten.* Den föreslagna paragrafen skall reglera polisens befogenhet att ge föreskrifter om valet av platsen för sammankomsten. Platsen för en sammankomst och rutten för en procession har ofta stor betydelse t.ex. för anordnandet av demonstrationer. Därför är det motiverat att polisens rätt att inskränka användningen av allmänna områden för sammankomster skall regleras i lag så exakt som möjligt.

Paragrafen föreslås gälla endast användningen av allmänna områden utomhus för

sammankomster, eftersom det gäller sammankomster som ordnas utomhus på allmän plats och som omfattas av anmälningsplikten. De i paragrafen föreslagna bestämmelserna skall inte gälla sammankomster inomhus. Problem som i praktiken har uppkommit har uttryckligen gällt användningen av allmänna områden och polisens föreskrifter som begränsar valet av platsen för sammankomsten (t.ex. justitieombudsmannens berättelse år 1971, s. 23, år 1983, s. 115 och s. 119 och år 1990, s. 71; justitiekanslerns berättelse år 1990, s. 121). Avsikten med de i paragrafen föreslagna bestämmelserna är att förtydliga gällande praxis. Platsen för allmänna sammankomster som ordnas inomhus skall överenskommas med platsens ägare eller innehavare. Enligt förslaget kan polisen med stöd av lagförslagets 20 § ge föreskrifter om platsen för en sammankomst som ordnas inomhus.

Uttömmade bestämmelser om polisens befogenhet att ge föreskrifter om platsen för en sammankomst och rutten för en procession utomhus på allmän plats skall tas in i denna paragraf. Tillämpningen av dessa bestämmelser föreslås ha företräde framom 20 § i lagförslaget som är en allmän bestämmelse om polisens bestämmanderätt. Bestämmelserna skall också utgöra specialbestämmelser i förhållande till 18 § 1 mom. polislagen enligt vilken en polisman får avspärra, stänga eller utrymma en plats eller ett område som är i allmänt bruk eller förbjuda eller begränsa trafiken där, om åtgärden är nödvändig t.ex. för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller skydda egendom som är i fara. För de allmänna sammankomsternas del föreslås att polisen skall tillämpa 10 § i den föreslagna lagen om sammankomster med stöd av hänvisningsbestämmelsen i den föreslagna 18 § polislagen.

För sådana situationer då anmälan lämnas om flera sammankomster som skall ordnas samtidigt på samma plats och det inte är möjligt att hålla dem samtidigt, föreslås att bestämmelser skall tas in i 1 mom. om grunderna för företräde för en plats. I praktiken kan sådana situationer gälla t.ex. en demonstration och dess motdemonstration. En särskild bestämmelse för att avgöra dessa situationer är nödvändig med hänsyn till tryggheten av mötesfriheten och till nyttjanderätten av allmänna områden enligt lagförslagets 9 §.

Företräde för att ordna en sammankomst skall enligt huvudregeln ges den arrangör som först lämnat anmälan om sammankomsten. Polisen skall då vad gäller de övriga sammankomsterna anvisa en annan tidpunkt eller en annan plats som är lämplig för sammankomstens ändamål. Enligt förslaget är det dock skäl att i första hand avväga om det är möjligt att ordna sammankomsterna samtidigt och först i andra hand anvisa en annan tidpunkt eller plats för de sammankomster som inte har företräde.

Företräde som grundar sig på anmälan föreslås vika för traditionell användning av platsen för sammankomsten eller avtal om användningen. Om en viss allmän sammankomst traditionellt har ordnats på platsen vid en viss tidpunkt, t.ex. första maj, föreslås att arrangören av en sådan sammankomst skall ha företräde till platsen. Enligt förslaget kan traditionen som avses i lagen uppstå redan efter att sammankomsten har ordnats några gånger. Bestämmelsen avser att förhindra att någon av illvilja reserverar platsen för sammankomsten för annat än sådant traditionellt bruk som avses i bestämmelsen. Likaså föreslås att företräde som grundar sig på anmälan skall vika för avtal med ägaren eller innehavaren som slutits om användningen av en plats. I den föreslagna lagen ingår inte några bestämmelser om kollision mellan allmän sammankomst och offentlig tillställning, men det är uppenbart att avtal med ägaren eller innehavaren om användningen av ett område för en offentlig tillställning skall ges företräde i förhållande till en allmän sammankomst som enligt anmälan skall hållas på samma plats.

Anmälan om att ordna en allmän sammankomst på en bestämd allmän plats skapar inte i sig någon rätt för sammankomstens arrangör eller deltagare att ta platsen i besittning och reservera den enbart för sammankomsten. Enligt förslaget skall en bestämmelse tas in i lagförslagets 9 § enligt vilken platsens ägare eller innehavare kan begränsa platsens användning. Dessutom föreslås att i 10 § 2 och 3 mom. skall intas bestämmelser om polisens rätt att på vissa grunder begränsa valet av platsen för en sammankomst eller rutten för en procession.

Enligt paragrafens 2 mom. föreslås att polisen kan anvisa för sammankomsten en annan plats som är lämplig för dess ändamål, om sammankomsten på den plats som uppgivits skulle innebära fara för säkerheten av

deltagare eller utomstående personer, medföra avsevärd olägenhet för miljön eller skada på egendom, eller oskälig störning av utomstående, trafiken eller en tillställning som utgör en del av ett statsbesök eller ett internationellt möte som arrangeras av ett offentligt samfund eller en vad skyddsbehovet gäller jämförbar tillställning. Sådan avsevärd olägenhet för miljön som avses i bestämmelsen kan vara t.ex. betydande skador på grasmattan som orsakas vid en större tillställning på ett parkområde. Störning av utomstående kan uppkomma vid en oskälig störning av hemfrid, arbete eller bedrivande av näring. Det är dock förutsättning att störningen på objektiva grunder kan anses överskrida gränserna för skälighet. Skälighetsbedömningen påverkas bl.a. av om störningen är fortgående eller regelbunden. Som en oskälig störning av trafiken kan man betrakta t.ex. det att en tillställning anordnas på trottoaren framför någon affär så att fotgängartrafiken och besök i affären hindras. I de sistnämnda fallen i bestämmelsen är polisens möjlighet att begränsa sammankomsten nödvändig eftersom säkerhetsarrangemangen för sådana tillställningar t.ex. förutsätter att en allmän plats måste avspärras för allmänheten eller att dess användning begränsas. Vid statsbesök är det särskilt viktigt att besökaren och hans följe garanteras säkerhet och okränkbarhet. Sådana tillställningar är också internationella möten som anordnas av offentliga samfund, t.ex. staten, såsom möten som Nordiska rådet och ministerrådet eller Europeiska unionens råd håller i Finland. Den föreslagna bestämmelsen är i överensstämmelse med lagen om privilegier och immunitet i fråga om internationella konferenser och särskilda delegationer. Med stöd av 4 § 2 mom. i den nämnda lagen kan myndigheterna vid behov begränsa tillträdet till område, där konferensutrymmena är belägna, för personer och fordon utan vederbörligt tillstånd samt att dessa rör sig i omedelbar närhet av sagda utrymmen. Med någon annan tillställning som vad skyddsbehovet gäller är jämförbar med statsbesök eller internationellt möte avses t.ex. tillställningar som på grund av sin värdighet kräver särskilt skydd.

Utländska beskickningar nämns inte särskilt i förteckningen. I praktiken kan en demonstration utanför en beskickning enligt förslaget flyttas till en annan plats om den stör utomstående eller trafiken på ett oskäligt sätt. I förslaget beaktas förpliktelsena

enligt Wienkonventionerna om diplomatiska och konsulära förbindelser att vidta åtgärder för att hindra att beskickningens frid störs eller dess värdighet kränks. Att ordna en laglig demonstration utanför en beskickning på allmän gata innebär inte en handling som kränker beskickningens värdighet. Praxis är för närvarande friare i detta hänseende än tidigare (t.ex. justitieombudsmannens berättelse år 1990, s. 77). Själva beskickningsområdet är naturligtvis okränkbart.

De ovannämnda inskränkingsgrunderna föreslås gälla alla allmänna sammankomster som ordnas utomhus på allmän plats, dvs. också sammankomster i form av processioner. För processioner skall dock en särskild inskränkning tas in i 3 mom. som är flexibla än grunderna i 2 mom. Enligt förslaget kan polisen bestämma att processionens rutt skall ändras om det är nödvändigt för att trafiken skall flyta smidigt, eftersom en rörlig procession i allmänhet stör trafiken mera än en stationär sammankomst. Processionens ändamål får dock inte äventyras genom den ändrade ruten.

Då polisen inskränker användningen av platsen för sammankomsten enligt ovan nämnda kriterier skall polisen enligt den föreslagna paragrafen först överlägga med sammankomstens kontaktperson, så att arrangörens synpunkter blir beaktade. För den händelse att kontaktpersonen inte är anträffbar skall en bestämmelse tas in i 4 mom. om polisens rätt att vidta åtgärder utan att överlägga med kontaktpersonen.

11 §. *Mötesutrustning.* För att mötesfriheten i praktiken skall kunna tillgodoses måste det vara möjligt att vid sammankomster använda sedvanlig utrustning. T.ex. vid sammankomster som ordnas utomhus är det ofta nödvändigt att använda ljudförstärkare. Problem har förekommit i samband med användningen av utrustning vid sammankomster, eftersom den gällande sammankomstlagen inte innehåller bestämmelser om saken (t.ex. HFD 1974 A II 3 och HFD 1982 A II 6).

För att få klarhet i frågan föreslås en bestämmelse enligt vilken affischer, kännetecken, ljudförstärkare och annan sedvanlig mötesutrustning samt tillfälliga konstruktioner får användas vid allmänna sammankomster. Med tillfälliga konstruktioner avses t.ex. talarstolar. Förteckningen i den föreslagna paragrafen har funktionen av ett exempel, eftersom det är svårt att på förhand definiera

uttömmande hurudan utrustning som används i varje enskilt fall. Sedvanlig mötesutrustning vid sammankomster utöver den som nämns i förteckningen kan vara t.ex. biljetter, skyltar och banderoller. Det är skäl att beakta att utrustningen som normalt används t.ex. vid demonstrationer inte bara är fast förbunden till mötesfriheten utan också till yttrandefriheten.

Utrustning som får användas direkt med stöd av lag skall anknyta till det sedvanliga förloppet av en sammankomst. Myndigheternas tillstånd krävs fortfarande t.ex. för konstruktioner som är exceptionella eller stora och för ställningar eller scenanordningar som kan medföra fara, så som särskilt föreskrivs i byggnadslagstiftningen.

När utrustning används och konstruktioner uppförs skall arrangören enligt den föreslagna bestämmelsen se till att de inte medför fara eller oskäligen olägenhet för deltagare, utomstående eller för miljön. De allmänna principerna för att ordna en tillställning enligt lagförslagets 3 § 1 mom. förutsätter också att dessa frågor beaktas. Utomstående måste dock utstå normal störning som sammankomsten medför. Likaså är det uppenbart att det inte alltid är möjligt att hindra att tillställningen förorsakar mindre olägenheter för miljön. Polisen kan med stöd av lagförslagets 20 § ge anvisningar och föreskrifter om användning av utrustning vid sammankomsten förutsatt att detta inte strider mot bestämmelserna i 11 § om rätten att använda utrustning eller principerna som skall iaktas vid dess användning.

3 kap. Offentliga tillställningar

12 §. *Rätt att ordna offentliga tillställningar.* Enligt förslaget skall rätten att ordna offentliga tillställningar regleras på samma sätt som för allmänna sammankomster i lagförslagets 5 § med undantag av omyndigas rätt att ordna sammankomster. Rätten skall begränsas mera vid offentliga tillställningar än vid allmänna sammankomster. Omyndiga föreslås ha rätt att ordna offentliga tillställningar endast tillsammans med en myndig person.

I praktiken ordnar omyndiga ganska ofta offentliga tillställningar, t.ex. uppvisningar, basarer, fester och liknande evenemang av olika slag. Formellt är dock föräldrar eller lärare i allmänhet arrangörer vid sidan av

eller i stället för de omyndiga. För ansvarsfrågornas skull är det motiverat att koppla rätten att ordna tillställningen till de medverkande myndiga personerna. Ordnanandet av offentliga tillställningar innebär t.ex. ekonomiskt ansvar oftare än ordnanandet av allmänna sammankomster och inte ens 15 år fyllda omyndiga råder fullt över sina inkomster och sin förmögenhet.

13 §. *Ägarens eller innehavarens samtycke.* Enligt förslaget skall denna paragraf reglera arrangörens skyldighet att inhämta samtycke av platsens ägare eller innehavare för att använda platsen för tillställningen. Bestämmelsen gäller platser både utomhus och inomhus där sammankomster ordnas. Särskilda bestämmelser om hur samtycke skall inhämtas ingår inte i förslaget, eftersom det är en avtalsfråga.

Syftet med denna bestämmelse i lagen är enbart informativt, eftersom denna skyldighet berör arrangören av en offentlig tillställning utan att den uttryckligen föreskrivs. Det är skäl att särskilt betona ägarens eller innehavarens samtycke för att undvika att ovisshet uppstår om rätten att nyttja allmänna områden för allmänna sammankomster som regleras i den föreslagna lagens 9 §.

Vidare föreslås att en bestämmelse skall tas in i paragrafens 2 mom. med hänvisning till skyldigheten enligt upphovsrättslagen (404/1961) att inhämta samtycke av den som innehav upphovsrätten för att framföra ett verk under en tillställning. Bestämmelsens syfte är att påminna om arrangörens skyldigheter enligt upphovsrättslagen i samband med framförande av konstnärliga verk, såsom skyldigheten att erlägga ersättning till upphovsmannen för musik som framförs vid offentliga tillställningar. Detta är nödvändigt därför att övervakningen av upphovsrätten vid nöjeställningar i praktiken har grundat sig på det gällande tillstånds- och anmälningsförfarandet som nu föreslås begränsas avsevärt enligt lagförslagets 14 §.

14 §. *Anmälan.* I den föreslagna paragrafen regleras anmälningskyldigheten för arrangören av en offentlig tillställning. Förslaget medför en ändring av den gällande regleringen som innebär att det för en del av de offentliga nöjeställningar krävs tillstånd och för en del anmälan. Det föreslås att kravet på tillstånd skall slopas helt för nöjeställningarnas del. Enligt lagförslaget skall anordnanandet av offentliga tillställningar förutsätta anmälningskyldighet eller kunna

ordnas fritt. Förslaget innebär en allmän strävan att avskaffa onödiga tillståndsförfaranden inom förvaltningen. De föreslagna bestämmelserna är också överskådligare för arrangören än sådana regleringsalternativ med ett flertal nivåer som försvårar definieringen av olika tillställningar på ett exakt och ändamålsenligt sätt och som innebär att arrangören har svårt att avgöra om tillställningen förutsätter tillstånd, anmälan eller ingetdera.

Det är skäl att beakta att anordnandet av ett stort antal offentliga tillställningar eller program som kan medföra fara eller olägenhet för säkerheten eller omgivningen förutsätter andra anmälningar och tillstånd utöver det nu gällande nöjestillståndet. Myndigheterna kan på grundval av dessa anmälningar eller i sitt tillståndsbeslut ge föreskrifter om tillställningens anordnande. Förslaget skall inte inverka på sådana tillstånds- eller anmälningsförfaranden som ingår i speciallagstiftning.

Enligt paragrafens 1 mom. föreslås att arrangören av en offentlig tillställning skall lämna en skriftlig anmälan om tillställningen till polisen på platsen där tillställningen äger rum senast tre dygn innan den inleds. Anmälan skall enligt förslaget alltid göras skriftligt. En skriftlig anmälan är som förfarande entydigare än en muntlig, särskilt i sådana fall då polisen beslutar att förbjuda tillställningen eller ge föreskrifter om dess anordnande och arrangören vill överklaga polisens beslut. Likaså är en skriftlig anmälan motiverad med hänsyn till åtgärder som förutsätts av annan lagstiftning som ofta hänför sig till anordnandet av offentliga tillställningar.

Tidsfristen för anmälan motsvarar den gällande regleringen liksom också förslaget om polisens möjlighet att acceptera en anmälan som görs efter den föreskrivna tiden, om tillställningen inte medför olägenheter för den allmänna ordningen och om försummelsen att iakttä tidsfristen inte orimligt försvårar fullgörandet av polisens lagenliga uppgifter.

Offentliga tillställningar som ordnas inom flera polisdistrikt, t.ex. olika tävlingar i motorsport, skall anmälas i det polisdistrikt för den lokala polisen inom vars område den viktigaste delen av tillställningen ordnas.

Anmälan kan också gälla flera eller upprepade offentliga tillställningar av samma slag som samma arrangör ordnar på samma

plats, t.ex. musik- och danstillställningar, olika uppvisningar eller evenemang i nöjesparker.

Ett undantag från anmälningskyldigheten för offentliga tillställningar föreslås tas in i paragrafens 2 mom. Arrangören skall inte vara skyldig att anmäla sådana offentliga tillställningar som på grund av det låga antalet deltagare, tillställningens natur eller platsen där tillställningen ordnas inte kräver åtgärder för att upprätthålla ordning och säkerhet eller för att hindra olägenhet för utomstående och miljön och inte heller särskilda trafikarrangemang. Det kan gälla tillställningar som ordnas både inomhus och utomhus. Åtgärder och arrangemang som avses i förslaget kan vara sådana som vidtas av arrangören eller polisen. Åtgärderna för upprätthållande av ordning och säkerhet föreslås gälla t.ex. frågan om att utse ordningsvakter som är godkända av polisen, säkerhetsåtgärder i samband med tillställningens programnummer eller avgränsning av platsen för sammankomsten från annat bruk. Vidare föreslås att åtgärderna för att hindra olägenhet för utomstående eller miljön kan gälla att trygga utomstående personers hemfrid eller att hindra skada på egendom eller att förbereda sig för stora publikmängder med tillräckliga renhållningsarrangemang. Särskilda trafikarrangemang föreslås gälla t.ex. att parkeringsutrymmen reserveras för deltagarna eller trafiken dirigeras på ett sätt som avviker från de sedvanliga trafiklederna.

Avsikten med att begränsa anmälningskyldigheten är att gallra bort onödiga skyldigheter för arrangören och därigenom underlätta anordnandet av offentliga tillställningar som inte innebär problem för ordningen och säkerheten. Utanför kravet på anmälan faller enligt förslaget t.ex. utställningar, biograf-, teater- och operaföreställningar som regelrätt ordnas inomhus och sådana konserter där det inte krävs ordningsvakter. Myndigheterna har inte särskild anledning att styra anordnandet av sådana tillställningar.

Enligt paragrafens 3 mom. skall anmälan om en offentlig tillställning innehålla samma uppgifter som de som skall föreskrivas i lagförslagets 8 § för anmälan om allmänna sammankomster. Dessutom kan polisen vid behov kräva utredningar även om andra omständigheter som hänför sig till anordnandet av offentliga tillställningar. Sådana omständigheter föreslås vara t.ex. ägarens eller in-

nehavarens samtycke till att platsen används för tillställningen och anmälningar, tillstånd eller åtgärder som förutsätts enligt annan lagstiftning.

15 §. *Förbud mot offentliga tillställningar.* Polisen kan enligt förslaget på förhand förbjuda att en offentlig tillställning anordnas enligt vissa grunder som föreskrivs uttömmande i lagen. Möjligheten att förbjuda en tillställning är nödvändig på grund av att det gällande tillståndsförfarandet helt slopas. Det föreslås dock att polisen i första hand skall styra anordnandet av offentliga tillställningar genom att ge arrangören anvisningar och föreskrifter enligt lagförslagets 20 §. Om dessa åtgärder inte är tillräckliga och om det är uppenbart att vissa kriterier som föreskrivs i lagen blir uppfyllda, kan polisen helt förbjuda att tillställningen ordnas. Också enligt gällande praxis är polisens anvisningar och föreskrifter primära och förbud mot anordnandet är bara ett sekundärt medel.

Förslaget till paragrafen innehåller fyra förbudsgrunder. För det första kan polisen förbjuda att en offentlig tillställning ordnas om det är uppenbart att tillställningen strider mot lag eller att dess anordnande på ett väsentligt sätt bryter mot denna lag eller mot föreskrifter som ges med stöd av den. Enligt förslaget är en tillställning lagstridig om det rör sig om att utföra en straffbar handling eller annars lagstridig verksamhet (t.ex. HFD 1976 A II 48). Det föreslås också att det skall vara olagligt att ordna en tillställning utan ägarens eller innehavarens samtycke att använda platsen för tillställningen (t.ex. HFD 1982 A II 99). Vidare kan en tillställning förbjudas om det är uppenbart att polisens föreskrifter kommer att överträdas vid dess anordnade. Obetydlig underlåtenhet att iaktta bestämmelser eller föreskrifter skall inte utgöra en sådan grund för förbud mot tillställningen som avses i den föreslagna bestämmelsen. Som avsevärd överträdelse av polisens föreskrifter kan anses t.ex. att arrangören underlåter att teckna en ansvarsförsäkring som förutsätts med stöd av lagförslagets 16 § eller att arrangören inte utser ordningsvakter i enlighet med polisens föreskrifter.

Den andra förbudsgrunden föreslås vara att det är uppenbart att ordning och säkerhet inte kan upprätthållas. En sådan situation kan föreligga t.ex. när publikens säkerhet inte ens med särskilda åtgärder kan garanteras på den plats som arrangören valt. Den tredje förbudsgrunden föreslås vara uppenbar

fara för hälsa eller skada på egendom och den fjärde förbudsgrunden avsevärd olägenhet för utomstående eller miljön. Enligt den gällande nöjeslagstiftningen kan en nöjeställning också förbjudas om den strider mot god sed. Med hänsyn till det vaga innehållet kan en sådan förbudsgrund inte längre anses vara motiverad.

Ett förbud mot en offentlig tillställning föreslås vara ett undantagsförfarande. I första hand skall polisen ge arrangören anvisningar och föreskrifter om tillställningens anordnande och först i sista hand skall anordnandet förbjudas helt. Enligt förslaget skall polisen meddela förbudet genom ett skriftligt beslut och det skall vara överklagbart med stöd av lagförslagets 28 §. Beslutet om förbudet skall iaktas trots att ändring har sökts, om inte besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

16 §. *Ansvarsförsäkring.* I 6 § i den gällande nöjesförordningen föreskrivs om polisens rätt att ställa som villkor för anordnandet av vissa nöjeställningar att arrangören tecknar en tillräcklig ansvarsförsäkring. Det är nödvändigt att bibehålla en bestämmelse om en motsvarande polisföreskrift för sådana offentliga tillställningar som kan ge upphov till skada på person eller egendom. I rättspraxis har det förekommit flera fall av skadestånd som gäller arrangörerna av olika tävlingar i idrott, trav och motorsport (t.ex. HD 1975 II 30, HD 1975 II 64, HD 1981 II 84, HD 1982 II 123 och HD 1989:129).

Formen av säkerhet som krävs av arrangören föreslås vara en ansvarsförsäkring såsom för närvarande. En försäkring är den klaraste och överskådligaste säkerheten ur både arrangörens och polisens synpunkt. Inrikesministeriet kan ge närmare föreskrifter om försäkringens minimikrav med stöd av den föreslagna lagens 29 § 2 mom.

Enligt 6 § i den gällande nöjeslagen kan ansvarsförsäkring krävas för att ordna sådana uppvisningar, hastighetstävlingar eller med tävlingar jämförbara köruppvisningar eller andra nöjeställningar där åskådare, funktionärer eller utomstående kan utsättas för skada på person eller egendom. För flyg- och fallskärmsuppvisningar och -tävlingar, olika tävlingar i motorsport och köruppvisningar eller trav- och ridtävlingar krävs för närvarande alltid ansvarsförsäkring. Avsikten är inte att ändra rådande praxis i detta avseende, även om motsvarande reglering inte ingår i förslaget. Villkoret om ansvarsförsäk-

ringen föreslås vara rätt begränsat till sitt användningsområde och arrangören skall inte i onödan belastas med det.

4 kap. Upprätthållande av ordning

17 §. *Arrangörens och ordförandens allmänna skyldigheter.* I den föreslagna paragrafen föreskrivs om de allmänna skyldigheterna som arrangören av en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning har. Det är arrangörens skyldighet att se till att ordningen och säkerheten upprätthålls och att lag följs. Också ordförande för en allmän sammankomst har motsvarande skyldigheter, om en sådan väljs.

Den föreslagna bestämmelsen framhäver arrangörens förstahandsansvar för att ordningen upprätthålls vid tillställningen. Arrangören skall enligt förslaget på förhand vidta åtgärder som är nödvändiga för att upprätthålla ordningen och säkerheten. Arrangören kan t.ex. vid behov utse ordningsvakter. Vid tillställningar som är problematiska med hänsyn till säkerheten, såsom tillställningar som ordnas i provisoriska utrymmen eller motorsportevenemang, föreslås att arrangören skall vidta nödvändiga åtgärder för att trygga brandsäkerheten och räddningsverksamheten. Arrangören och ordföranden skall också förbjuda handlingar som är uppenbart straffbara och uppmaningar till sådana handlingar under tillställningen. Arrangören och ordföranden skall vid behov förmedla polisens anvisningar och bestämmelser om dessa till deltagarna.

Lagförslaget innehåller inte närmare bestämmelser om valet av ordförande för en allmän sammankomst. Enligt förslaget är valet av ordförande inte obligatoriskt på det sätt som föreskrivs i 7 § i den gällande sammankomstlagen. En stor del av de allmänna sammankomsterna som numera ordnas är demonstrationer där det inte är nödvändigt att ha en ordförande. Valet av ordförande föreslås komma i fråga närmast vid sådana allmänna sammankomster som är avsedda för att diskutera och fatta beslut. Om ordförande väljs ansvarar han vid sidan av arrangören för de skyldigheter som bestäms i denna paragraf eller i lagförslagets 21 § 1 mom. Avgörande försummelser av arrangörens eller ordförandens skyldigheter föreslås straffas som sammankomstförseelse enligt 26 § i lagförslaget.

18 §. *Ordningsvakter.* Arrangören av en allmän sammankomst eller offentlig tillställning kan enligt förslaget utse ordningsvakter. Ordningsvakternas behörighetskrav, befogenheter och skyldigheter skall särskilt regleras i den föreslagna lagen om ordningsvakter. Enligt förslaget skall dock ordningsvakternas rätt att avbryta en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning eller att bestämma att den skall avslutas regleras uttömmande i lagen om sammankomster. Detta är motiverat därför att det gäller en åtgärd som är viktig med hänsyn till mötesfriheten och bestämmelserna som gäller mötesfriheten utgör det mest centrala innehållet i lagen om sammankomster.

För närvarande är regleringen om ordningsvakter splittrad på flera olika författningar. Största delen av regleringen ingår i 10–12 § nöjeslagen. En arbetsgrupp som tillsattes av inrikesministeriet föreslog i sitt betänkande (Förslag till lag om ordningsvakter. Inrikesministeriet. Polisavdelningens publikation 10/1995) att en särskild lag om ordningsvakter skall stiftas. En regeringsproposition om detta kommer att avlåtats till riksdagen för behandling så att lagen kan träda i kraft vid samma tidpunkt som lagen om sammankomster.

Enligt förslaget skall ordningsvakter ges vissa befogenheter som är viktiga med hänsyn till individens grundläggande fri- och rättigheter och som arrangören eller ordföranden inte skall ha. Detta baserar sig på ett särskilt förfarande om godkännande av ordningsvakter som skall föreskrivas i den föreslagna lagen om ordningsvakter och som innebär att polisen skall bedöma om en föreslagna person är lämplig att tjänstgöra som ordningsvakt. Om arrangören eller ordföranden vill rikta särskilda åtgärder mot t.ex. personer som uppträder störande under en offentlig tillställning eller en allmän sammankomst, måste han vända sig till en ordningsvakt eller en polisman. Vid utövandet av sina befogenheter föreslås ordningsvakten ha självständig prövningsrätt i förhållande till arrangören eller ordföranden. Ansvar för tillställningens ordning och säkerhet skall dock inte överföras från arrangören eller ordföranden i och med att ordningsvakter utses.

Utgångspunkten är att ordningsvakter utses på frivillig basis men polisen kan med stöd av lagförslagets 20 § ge föreskrifter om ordningsvakter som är förpliktande för arrangö-

ren av en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning. Utöver skyldigheten att utse ordningsvakter kan polisens föreskrifter gälla bl.a. antalet ordningsvakter.

19 §. *Polisens uppgifter.* Paragrafens 1 mom. föreslås innehålla en allmän bestämmelse om polisens skyldighet att trygga utövandet av mötesfriheten. Bestämmelsen står i samband med statens skyldighet att trygga och befrämja mötesfriheten som ingår i 4 §. Polisens verksamhet har en central roll för att mötesfriheten faktiskt kan tillgodose och därför är det motiverat att uttryckligen reglera polisens skyldighet att trygga mötesfriheten. Principen är av betydelse som en praktisk tolkningsregel för polisens verksamhet vid allmänna sammankomster. Polisen skall beakta sin skyldighet att trygga mötesfriheten t.ex. i samband med meddelandet av anvisningar och föreskrifter med stöd av lagförslagets 10 eller 20 § och vid utövandet av sin rätt enligt 21 § 2 mom. att avbryta en allmän sammankomst eller bestämma att den skall avslutas.

Vidare föreslås att 1 mom. skall föreskriva om polisens skyldighet att övervaka att arrangören och ordföranden uppfyller sina skyldigheter enligt lagen om sammankomster och att vid behov vidta åtgärder för att upprätthålla ordningen och säkerheten vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Bestämmelsen skall framhäva arrangörens och ordförandens förstahandsansvar för tillställningen. Även utan någon uttrycklig bestämmelse är det klart att det är polisens uppgift att utöver de faktorer som nämns i momentet övervaka att lagen iaktas under tillställningarna. Tagande av avgifter för polisens tjänster som anlitas vid offentliga tillställningar fastställs enligt inrikesministeriets beslut om polisens avgiftsbelagda prestationer.

Polisen är enligt 1 § polislagen skyldig att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. I förhållande till polislagen föreslås lagen om sammankomster dock vara en speciallag som reglerar polisens verksamhet vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Med hänsyn till informationsbehovet är det motiverat att lagen om sammankomster skall innehålla en allmän bestämmelse om polisens uppgifter vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Utöver den allmänna bestämmelsen skall lagen om sammankomster också innehålla bestämmelser om polisens rättigheter vid allmänna sam-

mankomster och offentliga tillställningar som är mera detaljerade än de som nu gäller. Dessa föreslagna bestämmelser skall vara uttömmande men till andra delar skall polisens befogenheter enligt polislagen och andra lager också gälla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar.

När en polisman vidtar åtgärder som regleras i lagen om sammankomster skall han naturligtvis iaktta bestämmelserna i 2 § polislagen om allmänna principer för polisens verksamhet enligt vilka polisens åtgärder inte får medföra större skada eller olägenhet än vad som är nödvändigt för att en uppgift skall kunna fullgöras. Polisen skall i första hand genom råd, uppmaningar och befallningar sträva efter att upprätthålla allmän ordning och säkerhet och polisen får inte göra större ingrepp i någons rättigheter än vad som är nödvändigt för utförande av polisens uppgifter.

Bestämmelsen i den föreslagna paragrafens 2 mom. om fritt tillträde för polis- och räddningsmyndighet till allmänna sammankomster och offentliga tillställningar motsvarar i huvudsak den gällande 8 § sammankomstlagen och 16 § nöjesförordningen. Fritt tillträde innebär såväl rätten att närvara vid tillställningen som rätten till avgiftsfritt inträde om avgift upp bärs för tillställningen. Enligt förslaget begränsas fritt tillträde till att omfatta polisman i tjänsteutövning medan 16 § 1 mom. i den gällande nöjesförordningen föreskriver att vissa högre tjänstemän inom polisförvaltningen alltid har fritt tillträde till offentliga nöjestillställningar inom sitt tjänsteområde. Fritt tillträde för räddningsmyndigheterna är nödvändigt för att garantera säkerhetsarrangemangen under tillställningen.

20 §. *Polisens anvisningar och föreskrifter.* Paragrafen föreslås innehålla en allmän bestämmelse om polisens rätt att i enskilda fall ge anvisningar och föreskrifter om anordnandet av en allmän sammankomst eller offentlig tillställning antingen på förhand eller under tillställningen. I den föreslagna bestämmelsen betonas att anvisningar som har karaktären av rekommendationer har företräde framom bindande föreskrifter.

I den gällande sammankomstlagen ingår ingen motsvarande bestämmelse. Däremot bestäms i 17 § nöjeslagen om polisens rätt att vid beviljandet av tillstånd ställa villkor för tillställningens anordnande som är nödvändiga för övervakningen eller för upprätt-

hållandet av ordning och säkerhet. I 26 § polislagen ingår en allmän bestämmelse om polisens rätt att ge befallningar enligt vilken en polisman vid utövningen av sina befogenheter enligt polislagen eller någon annan lag har rätt att i ett enskilt fall ge befallningar och meddela förbud som är förpliktande för var och en. Därmed avses närmast föreskrifter som ges under tillställningen och inte sådana som ges på förhand.

Avsikten är att paragrafen skall fastställa gränserna för polisens bestämmanderätt vid anordnandet av allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. För de allmänna sammankomsternas del är det särskilt viktigt att fastställa gränserna på lagnivå med hänsyn till mötesfriheten. När polisen ger bindande föreskrifter måste polisens skyldighet att trygga utövandet av mötesfriheten enligt lagförslaget 19 § 1 mom. särskilt beaktas. Polisens bestämmanderätt vid allmänna sammankomster är därför mera begränsad till sin utsträckning än vid offentliga tillställningar.

Utgångspunkten för paragrafen är att anordnandet av allmänna sammankomster och offentliga tillställningar inte i onödan skall begränsas med föreskrifter som inte är nödvändiga. Dessutom skall gränserna som sätts i föreskrifterna vara i rätt proportion till ändamålet.

Enligt förslaget skall paragrafen uttömmande fastslå de kriterier enligt vilka polisen kan ge föreskrifter om anordnande av allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Förteckningen skall i huvuddrag motsvara omfattningen av de föreskrifter som polisen för närvarande ger om allmänna sammankomster och offentliga nöjeställningar. Polisen skall med stöd av paragrafen kunna ge föreskrifter bland annat om att utse ordningsvakter. Utöver skyldigheten att utse ordningsvakter kan föreskrifterna enligt förslaget gälla antalet ordningsvakter och vilka personer som kan godkännas som ordningsvakter. Vidare kan polisen ge föreskrifter om tidpunkten för tillställningen. Dessa föreskrifter föreslås gälla t.ex. tiden när tillställningen skall avslutas eller i vissa undantagsfall även tillställningens sammanfallande med kyrkliga högtidsdagar. Enligt förslaget slopas de allmänna tidsbegränsningarna som ingår i den gällande nöjeslagstiftningen. Likaså kan föreskrifter med stöd av paragrafen ges om platsen där offentliga tillställningar anordnas. Dessa föreskrifter

föreslås innehålla regionala begränsningar, villkor för avspärrning av ett område för annat bruk eller förbud mot att använda platsen som arrangören har valt för att ordna en offentlig tillställning. Enligt förslaget kan polisen också ge föreskrifter om användningen av ljudförstärkare och tillfälliga konstruktioner som behövs för tillställningen, förutsatt att detta inte strider mot bestämmelserna i den föreslagna lagens 11 §.

Paragrafen föreslås vara en allmän bestämmelse. Lagen om sammankomster skall dessutom innehålla särskilda bestämmelser om polisens bestämmanderätt som i första hand skall tillämpas i förhållande till denna paragraf. Polisens föreslås kunna ge föreskrifter om platsen där offentliga tillställningar ordnas med stöd av denna paragraf men för platsen för allmänna sammankomster som ordnas utomhus på allmän plats skall polisens bestämmanderätt fastställas enligt lagförslaget 10 §. Lagens 16 § skall föreskriva om bestämmelsen att teckna en tillräcklig ansvarsförsäkring vid anordnandet av en offentlig tillställning och 23 § 3 mom. skall föreskriva om förbudet mot innehav av berusningsmedel vid allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar.

Med stöd av paragrafen föreslås att de anvisningar och föreskrifter som ges för anordnandet av tillställningen närmast skall riktas till tillställningens arrangör eller ordförande som skall se till att de verkställs. Under tillställningen kan polisen dessutom ge anvisningar och föreskrifter till deltagarna och utomstående med stöd av sin allmänna rätt att ge befallningar enligt 26 § polislagen.

Förhandsföreskrifter för tillställningens ordnande skall vid behov ges skriftligt. Sådana föreskrifter som ges med stöd av paragrafen föreslås vara överklagbara enligt 28 § i lagförslaget och därför är ett skriftligt beslut nödvändigt också från den synpunkten.

Med stöd av lagförslaget 29 § 2 mom. kan inrikesministeriet styra polisens verksamhet genom att vid behov ge närmare bestämmelser och anvisningar som gäller polisens föreskrifter och anvisningar för anordnandet av offentliga tillställningar som polisen ger med stöd av 20 §. På det sättet kan en enhetlig praxis i olika delar av landet säkerställas.

21 §. *Avbrytande och avslutande av allmän sammankomst.* Om rätten att avbryta en allmän sammankomst eller att bestämma att den skall avslutas föreslås uttömmande be-

stämmelser i lagen om sammankomster. Polisens rätt enligt 19 § 1 mom. polislagen att befalla en folksamling att skingra sig eller flytta på sig, om folksamlingen äventyrar allmän ordning eller säkerhet eller hindrar trafiken, gäller endast tillfälliga folksamlingar som har uppstått utan avsikt att sammankomma och utan arrangör. En hänvisning till lagen om sammankomster som gäller avbrytande och avslutande av en sammankomst föreslås tas in i 19 § 3 mom. polislagen och i den föreslagna lagen om ordningsvakter.

Enligt förslaget skall antingen sammankomstens ordförande eller arrangör eller också en polisman som hör till befälet ha rätt att avbryta eller avsluta en allmän sammankomst. Sammankomstens ordningsvakter skall inte ha rätt att självständigt avbryta eller avsluta en sammankomst. Med polisman som hör till befälet avses polismän som definieras i 1 § 2 mom. 1 punkten polisförordningen (1112/1995).

Grunderna för att avbryta och avsluta en sammankomst definieras så snävt som möjligt med beaktande av åtgärdens centrala betydelse för utövandet av mötesfriheten. Grunderna för ordförandens och arrangörens rättigheter å ena sidan och polisens å den andra skiljer sig något från varandra. Ordföranden och arrangören har alltid rätt att inställa, avbryta och avsluta en allmän sammankomst. Paragrafen föreslås endast beskriva om deras skyldighet att avbryta eller avsluta en sammankomst under vissa förutsättningar och på motsvarande sätt om polisens rätt att avbryta eller avsluta en sammankomst på vissa grunder. Polisen skall inte ha rätt att på förhand hindra anordnandet av en laglig allmän sammankomst vilket är fallet vid offentliga tillställningar.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall ordföranden eller arrangören avbryta eller avsluta sammankomsten om det innebär omedelbar fara för människors säkerhet, egendom och för miljön att sammankomsten fortsätter. Enligt lagförslagets 26 § är det en straffbar handling att på ett avgörande sätt försumma skyldigheten att avbryta eller avsluta en sammankomst. När det föreligger fara för säkerheten har ordföranden och arrangören i första hand ansvaret för att avbryta eller avsluta sammankomsten framom polisen. Detta är motiverat därför att ansvaret för att ordningen och säkerheten bibehålls i första hand vilar på dem enligt lagförslagets 17 §.

Polisens rätt att avbryta eller avsluta en sammankomst enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall alltid förutsätta att andra åtgärder har visat sig vara otillräckliga. Detta framhäver att polisens anvisningar och föreskrifter har företrädde framom sammankomstens avbrytande eller avslutande. Enligt förslaget kan en polis som hör till befälet avbryta eller avsluta en sammankomst om det innebär omedelbar fara för människors säkerhet, egendom eller för miljön att sammankomsten fortsätter. Vidare skall polisen ha rätt att avbryta eller avsluta en sammankomst om verksamheten vid anordnandet av sammankomsten i övrigt är lagstridig. Detta avser t.ex. situationer där avsikten med sammankomsten är att begå ett brott eller att på ett väsentligt sätt överträda bestämmelserna i lagen om sammankomster eller andra lagar eller föreskrifter som getts med stöd av dem. T.ex. brister i anmälan om en sammankomst eller obetydliga överträdelse av polisens föreskrifter skall inte innebära en väsentlig överträdelse av lagen och skall därför inte berättiga polisen att avbryta eller avsluta sammankomsten. Väsentligt lagstridig verksamhet kan anses vara t.ex. att arrangören bryter mot ett förbud som ägaren eller innehavaren av platsen för sammankomsten meddelar med stöd av lagförslagets 9 § eller en befallning som polisen ger om platsen för sammankomsten med stöd av 10 §.

Enligt förslaget skall polisens val mellan att avbryta eller avsluta en sammankomst bedömas från fall till fall. Om ordningen och säkerheten kan återställas genom att tillfälligt avbryta sammankomsten är det inte motiverat att avsluta det helt. Också i detta fall skall polisen i sin verksamhet följa den allmänna principen om att trygga utövandet av mötesfriheten.

22 §. *Hindrande, avbrytande och avslutande av offentlig tillställning.* Enligt förslaget skall uttömmande bestämmelser om hindrande, avbrytande och avslutande av offentliga tillställningar likaså tas in i lagen om sammankomster, så att 19 § 3 mom. polislagen och den föreslagna lagen om ordningsvakter till denna del endast skall innehålla en hänvisning till lagen om sammankomster.

Arrangören av en offentlig tillställning föreslås alltid ha rätt att inställa, avbryta eller avsluta en offentlig tillställning. Enligt paragrafens 1 mom. skall arrangören vara förpliktad till det på grunder som nämns i lagförslagets 15 § enligt vilka polisen på

förhand kan förbjuda att en tillställning ordnas. Dessa grunder är något mer omfattande än de i 21 § angivna grunderna enligt vilka ordföranden eller arrangören av en allmän sammankomst är förpliktad att avbryta eller avsluta sammankomsten. Detta beror på att rätten att ordna en offentlig tillställning inte kan anses höra till mötesfrihetens kärnområde på samma sätt som rätten att ordna en allmän sammankomst. Om straff för en arrangör av en offentlig tillställning som försummar sina skyldigheter skall bestämmas i lagförslagets 26 § enligt vilken straffbarheten förutsätter en väsentlig försummelse.

Polisen och ordningsvakten föreslås ha rätt att förhindra, avbryta eller avsluta en offentlig tillställning på samma grunder som arrangören har skyldighet till det, alltså på grunder enligt lagförslagets 15 §. En förutsättning för polisens och ordningsvaktens rätt skall dock vara att andra åtgärder har visat sig vara otillräckliga. Rättigheterna som föreslås för polisen i bestämmelsen gäller polismän som hör till befälet, underbefälet och manskapet. Ordningstvakter föreslås utöva sina rättigheter självständigt i förhållande till arrangören.

Vid offentliga tillställningar kan det vara befogat att även hindra, avbryta eller avsluta programnummer eller andra evenemang som ingår i dem av samma skäl som själva tillställningen. Därför föreslås i paragrafens 2 mom. att arrangörens skyldigheter och ordningsvaktens och polisens rättigheter enligt 1 mom. också skall gälla programnummer och andra evenemang som ingår i den offentliga tillställningen.

23 §. *Förbjudna föremål och ämnen.* En allmän sammankomst och en offentlig tillställning skall enligt lagförslagets 3 § 1 mom. ordnas fredligt utan att äventyra deltagarnas eller utomstående säkerhet. I detta sammanhang föreslås att sådana föremål eller ämnen som det finns grundad anledning att anta att kan användas för att begå brott mot liv eller hälsa inte får medhas vid en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning eller i dess omedelbara närhet. En motsvarande bestämmelse ingår också i 6 § i den gällande sammankomstlagen och 8 § 1 mom. nöjeslagen. Enligt förslaget förbjuds inte bara skjutvapen, sprängämnen och eggvapen utan också andra motsvarande föremål och ämnen, t.ex. olika tillhyggen. Förbudet skall enligt förslaget utsträckas att omfatta också sådana vapenimitationer som på ett

effektivt sätt kan användas för hot.

För närvarande ingår ett förbud mot att utan godtagbara skäl inneha av eggvapen på allmän plats, vid allmän sammankomst eller vid annan offentlig tillställning i 3 och 4 § lagen om eggvapen (108/1977). Enligt 106 § skjutvapenlagen (1/1998) får skjutvapen bäras på allmän plats och i lokaliteter till vilka allmänheten har tillträde endast då det finns godtagbara skäl till det. I lagen om explosionsfarliga ämnen (263/1953) förbjuds inte innehav på allmän plats eller vid en tillställning som är öppen för allmänheten. Eftersom det till denna del finns luckor i den nuvarande regleringen är det nödvändigt att i lagen om sammankomster ta in en särskild förbudsbestämmelse som gäller denna fråga.

Enligt paragrafens 2 mom. skall förbudet mot innehav inte gälla beväpning som är nödvändig på grund av tjänst eller uppgift eller som hör till tjänsteuniform och inte heller föremål och ämnen som behövs för tillställningens program eller idrottstävling. Detta undantag är nödvändigt bl.a. på grund av polisens beväpning. Vidare skall det vara möjligt att vid olika idrottstävlingar, t.ex. i skytte eller fäktning eller andra program under en tillställning använda föremål eller ämnen som utan en särskild undantagsbestämmelse skulle vara förbjudna med stöd av 1 mom.

I paragrafens 3 mom. föreslås en bestämmelse om arrangörens och polisens möjlighet att vid behov förbjuda innehav av berusningsmedel för att upprätthålla ordning och säkerhet vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Med berusningsmedel avses enligt 2 § lagen om missbrukarvård (41/1986) alkoholdrycker och andra berusningsframkallande ämnen. Innehav av narkotika är alltid förbjudet enligt 3 § narkotikalagen (1289/1993) och straffbestämmelsen i 50 kap. 1 § (1304/1993) strafflagen.

Enligt 9 § i den gällande nöjeslagen förbjuds innehav av berusningsmedel vid offentliga nöjestillställningar eller i omedelbar närhet av platsen för dem. Ett sådant förbud ingår inte i sammankomstlagen. Inte heller i alkohollagen ingår något generellt förbud mot innehav av alkoholdrycker vid olika sammankomster. Enligt lagens 58 § 1 mom. förbjuds endast förtäring av alkohol i lokaler och på andra platser där offentliga tillställningar ordnas. Förtäringförbudet gäller bara alkoholdrycker som deltagarna för med sig,

inte drycker som serveras vid tillställningen. Enligt lagens 60 § (306/1997) kan polisen dock för att upprätthålla eller återställa ordningen under vissa förutsättningar frånta en person alkoholdrycker som denne innehar.

Det är inte motiverat att utsträcka förbudet mot innehav av berusningsmedel att gälla alla offentliga tillställningar och allmänna sammankomster. Enligt förslaget skall förbud meddelas för enskilda tillställningar endast när upprätthållandet av ordningen och säkerheten förutsätter det. Förbudet kan i praktiken vara nödvändigt t.ex. vid stora idrottsevenemang eller konserter. Förbudet mot innehav av alkoholdrycker tas också upp i den europeiska konventionen om våld och olämpligt uppträdande hos åskådare vid idrottsevenemang och i synnerhet vid fotbollsmatcher som en möjlig åtgärd (artikel 3).

För att det förbud som ingår i paragrafens 1 mom. och som ges med stöd av 3 mom. skall vara effektivt krävs det en möjlighet att övervaka att förbudet iakttas. Det föreslås därför att det tas in en bestämmelse i 4 mom. enligt vilken arrangören eller polisen kan ge en ordningsvakt en order att kontrollera de ägodelar som deltagarna i en tillställning för med sig. Det är fråga om en order som ges separat för varje tillställning och som kan ges enbart i de fall då det krävs för att ordning och säkerhet skall kunna upprätthållas. En ytterligare förutsättning för att en order om kontroll skall kunna ges är att tillställningens natur ger anledning att misstänka att deltagarna innehar förbjudna föremål eller ämnen. Med hänvisningen till tillställningens natur avses närmast sådana stora masstillställningar som stora idrotts-tillställningar eller konserter vid vilka man särskilt noggrant måste försäkra sig om att bevara ordning och säkerhet. Bestämmelsen ger inte rätt till en sådan undersökning av person som regleras i tvångsmedelslagen (450/1987) och inte heller till någon annan kroppsvisitation. I praktiken skulle kontrollerna rikta sig mot deltagarnas väskor som skall öppnas för kontroll t.ex. i samband med inträdet. Den som arrangerar tillställningen skall inte ha någon rätt att utföra kontroller varför arrangören bör tillsätta ordningsvakter för att utföra kontrollen. I den föreslagna bestämmelsen hänvisas till den kontroll som regleras i den lag om ordningsvakter som kommer att stiftas. Enligt nämnda lag skall en ordningsvakt även ha

rätt att frånta den som kontrolleras de förbjudna föremål och ämnen som påträffas vid kontrollen.

24 §. *Avlägsnande av mötesutrustning och konstruktioner.* För att skydda de rättigheter som innehas av ägaren eller innehavaren av platsen där en sammankomst eller en offentlig tillställning ordnas och för att trygga omgivningens trivsamt, föreslås en bestämmelse om arrangörens skyldighet att efter tillställningens slut från platsen avlägsna utrustning och konstruktioner som har använts under tillställningen utan onödigt dröjsmål om inte annat avtalats med platsens ägare eller innehavare. För att säkerställa att trafiken flyter smidigt krävs det också ofta att anordningar och konstruktioner avlägsnas omedelbart. De skall därför avlägsnas utan dröjsmål så att det inte skall finnas hinder för sedvanligt bruk av området efter tillställningens slut.

Bestämmelsen är särskilt viktig för sådana allmänna sammankomster som ordnas enligt lagförslagets 9 § på allmän plats utan tillstånd av områdets ägare eller innehavare. I sådana fall skall arrangören enligt förslaget i allmänhet inte behöva överlägga på förhand med ägaren eller innehavaren om anordnandet av tillställningen och ägaren eller innehavaren skall inte kunna ställa villkor för arrangören. En uttrycklig bestämmelse som gäller skyldigheten att avlägsna utrustning som använts vid sammankomsten, t.ex. affischer, kännetecken, biljetter och andra motsvarande anordningar, och tillfälliga konstruktioner som använts vid sammankomsten, såsom talarstolar, är motiverad också därför att rätten att använda dem regleras direkt med stöd av lag i lagförslagets 11 §.

Om arrangören försummar denna skyldighet föreslås han vara skyldig att ersätta ägaren eller innehavaren för kostnader som avlägsnandet medfört enligt allmänna skadeståndsrättsliga bestämmelser.

Om platsen för en sammankomst eller offentlig tillställning skräpas ned till följd av tillställningen skall arrangören vara ansvarig för nedskräpningen med stöd av 20 § avfallslagen. Enligt avfallslagen är arrangören skyldig att snygga upp det nedskräpade området. Om arrangören försummar sin skyldighet att snygga upp området och om det gäller ett detaljplanerat område eller ett område som är avsett för allmänt bruk, är det vanligen innehavaren av det nedskräpade området som är skyldig att snygga upp det. I

60 § avfallslagen ingår även bestämmelser om att en förummelse att iaktta skyldigheten att snygga upp området är straffbar.

5 kap. Påföljder

25 §. *Straffbestämmelser i strafflagen.* Den föreslagna lagen skall inte föreskriva om straff för överträdelse av förbudet mot diskriminering som avses i lagförslaget 3 § 2 mom. utan lagen skall hänvisa till bestämmelsen om straff för diskriminering i 11 kap. 9 § (578/1995) strafflagen. Enligt bestämmelsen i strafflagen föreligger diskriminering om någon vid anordnande av en offentlig tillställning eller ett allmänt möte utan godtagbart skäl 1) inte betjänar någon viss person på gängse villkor, 2) förvägrar någon tillträde till tillställningen eller mötet eller avlägsnar någon därifrån eller 3) försätter någon i en uppenbart ojämlig eller väsentligt sämre ställning än andra på grund av dennes ras, nationella eller etniska ursprung, hudfärg, språk, kön, ålder, familjeförhållanden, sexuella inriktning eller hälso-tillstånd eller religion, samhällseliga åsikter, politiska eller fackliga verksamhet eller någon annan därmed jämförbar omständighet. Förteckningen över de förbjudna grunderna för diskriminering är något mer detaljerad i strafflagen än i det föreslagna 3 § 2, som likväl täcker hela området av straffbar diskriminering på grund av uttrycket "eller någon annan orsak som hänför sig till hans person". Straffhotet som hänför sig till handlingen är böter eller fängelse i högst sex månader.

I paragrafens 2 mom. föreslås ingå hänvisningar till två straffbestämmelser i strafflagen som tryggar mötesfriheten, 14 kap. 5 § (578/1995) om kränkning av politisk handlingsfrihet och 6 § (578/1995) i samma kapitel om hindrande av möte. Kränkning av politisk handlingsfrihet gäller handlingar som med våld eller genom hot som innebär allvarlig fara för annans välbefinnande hindrar någon att bl.a. uttrycka sin åsikt om allmänna angelägenheter vid ett för detta avsett möte eller en för detta avsedd annan tillställning eller att delta i ett möte, ett demonstrationståg eller i någon annan tillställning som ordnats för någon allmän angelägenhet. Kränkning av en sk. negativ frihet, dvs. en handling som förmår någon att mot sin vilja utöva sin politiska handlingsfrihet är också

straffbar. Straffhotet är böter eller fängelse i högst två år.

En annan brottsrubricering i strafflagen som tryggar mötesfriheten är hindrande av möte. Det innebär en handling som med våld eller genom hot om våld orättmätigt hindrar att ett möte, ett demonstrationståg eller en tillställning ordnas för allmänna angelägenheter. Straffhotet för handlingen är böter eller fängelse i högst två år.

26 §. *Sammankomstförseelse.* Det är motiverat att inskränka området för straffbarheten i den gällande sammankomstlagen och nöjeslagen. I synnerhet straffbestämmelsen i 18 § nöjeslagen är öppen med hänsyn till den straffrättsliga legalitetsprincipen.

Den föreslagna straffbestämmelsen skall innehålla en ny brottsrubricering, dvs. sammankomstförseelse. En handling som skall vara straffbar som sammankomstförseelse skall inte förutsätta uppsåt, utan grov oaksamhet föreslås också motsvara beskrivningen för förseelse. Det föreslagna straffhotet för sammankomstförseelse är böter men bestämmelsen skall innehålla ett förbehåll som innebär jämförelse av straffens stränghet. Med stöd av förbehållet skall handlingen dömas enligt en strängare straffbestämmelse som ingår i någon annan lag.

Enligt paragrafen skall för det första förummelse av anmälningsskyldighet enligt lagförslaget 7 § 1 mom. eller 14 § 1 mom. straffas som sammankomstförseelse, dock under förutsättning att tillställningen har medfört avsevärd fara för den allmänna ordningen och säkerheten. Enbart utebliven anmälan skall inte i sig vara straffbart. Fara som avses i bestämmelsen kan föreligga om t.ex. ett omfattande demonstrationståg ordnas på allmän gata utan förhandsanmälan eller särskilda trafikarrangemang. Också det att en allmän sammankomst eller offentlig tillställning inte ordnas i enlighet med de uppgifter som lämnats i anmälan skall anses vara försummelse av anmälningsskyldighet. Enligt förslaget är det fråga om en sådan omständighet om arrangören ordnar en demonstration på eget initiativ t.ex. på en annan plats än den som han har uppgett på förhand.

Det skall vara straffbart att ordna en offentlig tillställning i strid med ett förhandsförbud som polisen har gett med stöd av 15 §. Likaså skall en väsentlig överträdelse av föreskrifter som polisen ger med stöd av 10, 16 och 20 § vara straffbar. Dessa före-

skrifter gäller begränsningar av platsen för en allmän sammankomst, tecknande av ansvarsförsäkring för offentliga tillställningar och bindande föreskrifter med stöd av 20 § för anordnande av allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar. Överträdelsen av polisens föreskrifter skall dock vara väsentlig. Överträdelse kan anses vara väsentlig t.ex. då arrangören ordnar sammankomsten på en viss plats i strid med föreskrifter som polisen har gett med stöd av lagförslagets 10 § eller då arrangören inte iakttar polisens föreskrift att teckna ansvarsförsäkring. Väsentlig överträdelse av föreskrifter kan vidare anses föreligga om arrangören inte har sett till att ordningsvakter utses enligt polisens föreskrifter. Vid bedömningen av om överträdelsen är väsentlig skall följderna av överträdelsen av föreskrifterna för tillställningens förlopp också beaktas, såsom eventuell skada på egendom och person. När bestämmelsen tillämpas skall man beakta straffbestämmelsen i 16 kap. 4 § strafflagen om tredska mot polis vilken gäller bl.a. underlåtenhet att lyda en befallning eller ett förbud som en polisman för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller utförandet av ett uppdrag meddelar inom ramen för sina befogenheter. I strafflagens straffbestämmelse ingår ett hot om fängelsestraff varför en tillämpning av denna är primär i förhållande till lagen om sammankomster. För att tredska mot polis skall vara straffbar krävs det dock uppsåt i motsats till vad som gäller en sammankomstföreseelse där uppsåt eller grov oaktsamhet kan komma ifråga.

Enligt paragrafen skall också en väsentlig försummelse av arrangörens eller ordförandens skyldigheter som regleras i lagförslagets 17 §, 21 § 1 mom. eller 22 § vara straffbar. Det skall gälla situationer där arrangören eller ordföranden uppsåtligt eller av grov vårdslöshet avsevärt försummar sina skyldigheter att se till att ordningen och säkerheten bibehålls och lagen följs under tillställningen och att avbryta eller avsluta en allmän sammankomst eller inställa, avbryta eller avsluta en offentlig tillställning eller ett programnummer eller annat evenemang som ansluter sig till den.

I paragrafen föreslås också att brott mot förbud som regleras i 23 § eller som meddelas med stöd av den skall vara straffbart. Förslaget gäller förbudet enligt 23 § 1 mom. att inneha skjutvapen, sprängämnen, eggva-

pen eller andra motsvarande föremål eller ämnen vid en allmän sammankomst, vid en offentlig tillställning eller i deras omedelbara närhet och förbudet enligt 3 mom. i samma paragraf att inneha berusningsmedel. Straffbarheten för innehav av eggvapen på allmän plats, vid allmän sammankomst eller vid annan offentlig tillställning utan godtagbart skäl regleras i 6 och 7 § lagen om eggvapen. Straffbestämmelserna i lagen om eggvapen innebär hot om fängelsestraff och därför skall straffbestämmelserna i lagen om eggvapen ha företräde framom lagen om sammankomster enligt jämförelsen av strängheten som förutsätts i bestämmelsen som gäller sammankomstföreseelse.

Enligt förslaget skall straff inte föreskrivas i lagen om sammankomster för störande av en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning som i 19 § i den gällande nöjeslagen, eftersom störande av en tillställning kan straffas som ofog som uppfyller brottsbeskrivningen i 17 kap. 13 § (563/1998) strafflagen.

27 §. *Förverkandepåföljd.* I den föreslagna paragrafen ingår en bestämmelse om förverkandepåföljd med avseende på sådana föremål och ämnen som inte får innehas enligt lagförslagets 23 § 1 mom. Dessa föremål och ämnen kan efter prövning dömas förverkade till staten i samband med straffet för brott mot förbudet. Enligt förslaget är det inte fråga om hjälpmedel vid brott utan om brottsobjekt som inte kan dömas förverkade till staten med stöd av 2 kap. 16 § strafflagen. Därför måste en särskild bestämmelse om detta tas in i lagen om sammankomster.

6 kap. Särskilda bestämmelser

28 §. *Ändringsökande.* Paragrafen föreslås reglera sökande av ändring i beslut som polisen fattar med stöd av lagen om sammankomster. Polisens beslut skall överklagas till en regional förvaltningsdomstol enligt förvaltningsprocesslagen (586/1996).

En särskild bestämmelse om rätten att överklaga polisens beslut är nödvändig, eftersom tillståndsförfarandet för nöjeställningar skall slopas helt enligt lagförslaget. Övergången från tillståndsförfarande till anmälningsförfarande kan leda till att parternas rättsskydd försvagas. Överklagbara enligt 5 § 1 mom. förvaltningsprocesslagen är sådana åtgärder varigenom ett ärende har avgjorts

eller lämnats utan prövning. Sådana villkor för en tillställning som ställs i samband med beslutet om tillstånd är uppenbart överklagbara enligt förvaltningsprocesslagen, medan överklagbarheten av polisens föreskrifter som ges i enlighet med lagförslaget inte är uppenbar på samma sätt. Polisen skall inte fatta skilda beslut med anledning av t.ex. anmälan om offentliga tillställningar om inte tillställningen förbjuds eller skriftliga föreskrifter ges om dess anordnande.

Med stöd av paragrafens 1 mom. skall närmast sådana beslut som polisen fattar med stöd av lagförslagets 10, 15, 16 och 20 § vara överklagbara. I dessa fall kan en part vara i behov av rättskydd som förutsätter möjlighet att söka ändring. Besvärsrätten föreslås enligt huvudregeln gälla beslut som polisen fattar på förhand innan tillställningen inleds. Sådana beslut kan gälla t.ex. flyttning av sammankomsten till en annan plats, förhandsförbud att ordna en offentlig tillställning, föreskrift att teckna en ansvarsförsäkring eller andra föreskrifter som ges med stöd av lagförslagets 20 §. Överklagbarheten av polisens beslut skall avgöras i varje enskilt fall i enlighet med förvaltningsprocesslagen och allmänna förvaltningsrättsliga principer.

Ett beslut som överklagas måste vara skriftligt. Utgångspunkten är att överklagbara beslut skall ges skriftligt. Muntliga beslut skall på begäran ges skriftligen.

Enligt förslaget skall paragrafens 2 mom. innehålla bestämmelser om skyldigheten att iakttä ett beslut som fattats med stöd av lag trots att ändring har sökts, om inte besvärmyndigheten förordnar något annat. Enligt 31 § 1 mom. förvaltningsprocesslagen är huvudregeln att ett besvär uppskjuter beslutets verkställighet. Vissa undantag till denna huvudregel ingår i paragrafens 2 mom. För tydlighetens skull är det dock motiverat att ta in i lagen om sammankomster en uttrycklig bestämmelse om verkställbarheten av ett beslut som inte har vunnit laga kraft.

29 §. *Närmare bestämmelser.* Paragrafens 1 mom. föreslås reglera bemyndigandet att utfärda förordningar om offentliga tillställningar. För de allmänna sammankomsternas del har inget bemyndigande om att utfärda närmare bestämmelser tagits in i lagen, eftersom närmare bestämmelser om mötesfrihet skall utfärdas genom lag enligt 10 a § 3 mom. regeringsformen.

Paragrafens 2 mom. föreslås reglera inri-

kesministeriets bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser och anvisningar om minimivillkoren för ansvarsförsäkringar enligt 16 §. För närvarande ges närmare bestämmelser om ansvarsförsäkringar i 6 § förordningen om offentliga nöjestillställningar. Stereotypa minimikrav av det slaget som nu föreskrivs enligt förordningen är inte ändamålsenliga i praktiken och därför är det motiverat att reglera frågan på ett flexiblere sätt genom bestämmelser eller anvisningar som ministeriet meddelar. Avsikten är dock inte att till innehållet ändra nuvarande praxis. Vidare skall inrikesministeriets befogenhet att ge normer utsträckas enligt förslaget att gälla anvisningar och bestämmelser om anordnandet av offentliga tillställningar som meddelas med stöd av 20 §. Inrikesministeriet skall ha möjlighet att genom sina bestämmelser och anvisningar samordna förfarandet i olika delar av landet. T.ex. fastställt landet av tidsbegränsningar för offentliga tillställningar, som för närvarande regleras i 5 § nöjeslagen och 15 § nöjesförordningen, kan vid behov styras genom ministeriets bestämmelser.

7 kap. **Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**

30 §. *Ikraftträdande.* I den föreslagna paragrafen skall en sedvanlig bestämmelse om ikraftträdande tas in. Genom lagen om sammankomster skall den gällande lagen om allmänna sammankomster och lagen om offentliga nöjestillställningar upphävas. På samma gång upphävs också förordningarna som getts med stöd av nöjeslagen. Enligt förslaget skall sådana förordningar om nöjestillställningar som utfärdats direkt med stöd av grundlagen upphävas senare genom särskild förordning.

Eftersom förslaget till lagen om sammankomster innebär en ändring av vissa bestämmelser som är viktiga med hänsyn till arrangörernas och polisens verksamhet, är det nödvändigt att reservera tillräckligt lång tid för att förbereda lagens ikraftträdande. Verkställigheten av lagen kräver utbildning av polisen och information. Lagen föreslås därför träda i kraft ca tre månader efter att den har antagits och blivit stadfäst.

31 §. *Övergångsbestämmelse.* För att övergången från det nu gällande tillståndsförfarandet för nöjestillställningar till anmälnings-

förfarandet för offentliga tillställningar skall kunna genomföras smidigt, föreslås att en bestämmelse skall tas in i lagen enligt vilken de ansökningar om tillstånd som lämnats innan lagen har trätt i kraft skall behandlas som anmälningar enligt lagen om sammankomster.

Med stöd av den gällande nöjeslagen har tillstånd för en viss tid beviljats med ett enda beslut också för att ordna upprepade nöjeställningar, i allmänhet för en tid av högst ett år. Med tanke på sådana tillstånd har därför en särskild övergångsbestämmelse tagits in i paragrafens 2 mom. Enligt den kan tillställningar ordnas i enlighet med de villkor som ställs i beslutet om tillståndet utan att en ny anmälan krävs.

En hänvisningsbestämmelse skall tas in i paragrafens 3 mom. om att beslut om godkännande av ordningsmän, som fattats med stöd av nöjeslagen som skall upphävas enligt förslaget, skall förbli i kraft. Detta skall regleras i den föreslagna lagen om ordningsvakter.

1.2. Polislagen

18 §. *Avspärrande av en plats eller ett område.* Denna paragraf gäller polisens rätt att avspärra, stänga eller utrymma en plats eller ett område som är i allmänt bruk. Polisen kan också förbjuda eller begränsa trafiken med stöd av paragrafen om det är nödvändigt bl.a. för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Polisens bestämmanderätt i fråga om platsen för allmänna sammankomster som ordnas utomhus på allmän plats skall regleras i 10 § lagen om sammankomster. Avsikten är att polisens befogenheter i detta avseende skall bestämmas uttömmande enligt lagen om sammankomster. Därför föreslås att en bestämmelse med hänvisning till 10 § lagen om sammankomster skall tas in i polislagen.

19 §. *Skingrande av folksamling.* Polisens rätt enligt paragrafens 1 mom. att befalla en folksamling att skingra sig eller flytta på sig om folksamlingen äventyrar allmän ordning eller säkerhet eller hindrar trafiken, gäller närmast tillfälliga folksamlingar som har uppstått utan avsikt att sammankomma och utan arrangör. Polisens befogenhet att avbryta eller avsluta en allmän sammankomst och hindra, avbryta eller upplösa en offentlig tillställning skall bestämmas uttömmande i

21 och 22 § lagen om sammankomster.

För upplösande av allmänna sammankomster hänvisas i det gällande 19 § 3 mom. polislagen till 9 § lagen om allmänna sammankomster. En teknisk ändring av hänvisningsbestämmelsen föreslås. Vidare föreslås att en hänvisning till 22 § lagen om sammankomster angående hindrande, avbrytande och upplösande av offentliga tillställningar skall fogas till bestämmelsen.

1.3. Religionsfrihetslagen

3 §. Enligt den gällande 3 § religionsfrihetslagen tillämpas lagen om allmänna sammankomster på offentlig religionsövning som föranstalts av personer som inte hör till något religionssamfund. Däremot lämnas andaktsstunder som ordnas av religionssamfund uttryckligen utanför sammankomstlagens och nöjeslagens tillämpningsområde enligt 15 § sammankomstlagen och 3 § 1 mom. nöjeslagen.

Enligt 2 § 4 mom. lagen om sammankomster skall lagen inte tillämpas på traditionella tillställningar som ordnas av religionssamfund för offentlig religionsutövning. Enligt denna bestämmelse skall närmast sådana tillställningar falla utanför tillämpningsområdet för lagen om sammankomster som hör till religionssamfundens sedvanliga verksamhet, såsom gudstjänster, mässor, vesprar, processioner och andra med dem jämförbara tillställningar som i allmänhet regleras i samfundets interna normer. Andra tillställningar som religionssamfunden ordnar skall omfattas av lagen om sammankomster liksom också tillställningar som ordnas av personer som inte tillhör något religionssamfund. Beroende på tillställningarnas natur föreslås att de skall antingen omfattas av bestämmelserna om allmänna sammankomster eller om offentliga tillställningar i lagen om sammankomster. Bestämmelserna om allmänna sammankomster skall tillämpas på tillställningar som ordnas för offentlig religionsutövning.

Enligt förslaget skall 3 § religionsfrihetslagen ändras enligt dessa principer. Syftet är att ge arrangörerna av religiösa tillställningar en så jämlik ställning som möjligt och att samordna regleringen av vissa religiösa tillställningar å ena sidan och allmänna sammankomster och offentliga tillställningar å den andra.

2. Närmare bestämmelser

Genom lagen om sammankomster skall lagen om offentliga nöjestillställningar upphävas. Samtidigt skall också följande förordningar som getts med stöd av nöjeslagen upphävas: förordningen om offentliga nöjestillställningar, förordningen om biografföreställningar och förordningen om samlingslokaler och samlingsområden. Med stöd av 29 § 1 mom. i den föreslagna lagen om sammankomster skall en förordning utfärdas genom vilken följande förordningar som har utfärdats direkt med stöd av grundlagen skall upphävas: förordningen med undantagsstadganden angående vissa nöjestillfällen samt förordningen om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen och hållande av spelautomat med undantag för bestämmelserna om spelautomater vilka skall upphävas i samband med totalreformen av lotterilagstiftningen vilken är under beredning. Förordningen föreslås träda i kraft vid samma tidpunkt som lagen om sammankomster.

Inrikesministeriet skall vid behov utfärda bestämmelser och ge anvisningar som avses i 29 § 2 mom. lagen om sammankomster efter att lagen har trätt i kraft.

3. Ikraftträdande

Den föreslagna lagen om sammankomster skall innehålla ändringar i sådana bestämmelser som är viktiga för såväl arrangörerna som polisen och verkställigheten av dessa

ändringar kräver utbildning och information. En tillräckligt lång tid skall reserveras för att förbereda lagarnas ikraftträdande. Lagarna föreslås därför träda i kraft ca tre månader efter att de har antagits och blivit stadfästa.

Lagarna föreslås träda i kraft vid samma tidpunkt som lagen om ordningsvakter och lagar som har samband med den.

4. Lagstiftningsordning

Förslaget har utarbetats med tanke på de krav som reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna i regeringsformen ställer på regleringen av mötesfriheten. Enligt 10 a § 1 mom. regeringsformen garanteras var och en rätt att utan tillstånd ordna möten och demonstrationer samt att ta del i sådana. Bestämmelserna i den föreslagna lagen om sammankomster överensstämmer med regeringsformen och det finns således inte hinder för att lagen stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Lagförslaget motsvarar också regleringsförbehållet som ingår i 10 a § 3 mom. regeringsformen och som föreskriver att närmare bestämmelser om mötesfrihet utfärdas genom lag. Allmänna sammankomster, som utgör det centrala innehållet i mötesfriheten, skall regleras uttömmande i lagen om sammankomster. I lagförslaget delegeras lagstiftningsmakt till en lägre författningsnivå än lag endast för de offentliga tillställningarnas del.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag om sammankomster

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att trygga möjligheten att utöva mötesfriheten som garanteras i regeringsformen och att med nödvändiga bestämmelser med anknytning till ordning styra anordnandet av allmänna sammankomster och offentliga tillställningar.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på allmänna sammankomster och offentliga tillställningar.

Med *allmänna sammankomster* avses i denna lag demonstrationer eller andra tillställningar som ordnas i syfte att utöva mötesfriheten och i vilka även andra än de som utryckligen inbjudits kan delta eller följa. Som allmänna sammankomster betraktas dock inte sådana demonstrationer vid vilka avsikten är att enbart framföra enskilda personers åsikter.

Med *offentliga tillställningar* avses i denna lag nöjeställningar, tävlingar, uppvisningar och andra med dessa jämförbara tillställningar som är öppna för allmänheten och som inte skall anses vara allmänna sammankomster. Om inbjudan eller medlemskap i en viss sammanslutning krävs för deltagande i en tillställning, skall bestämmelserna om offentliga tillställningar i denna lag tillämpas på tillställningen, om den inte kan anses vara enskild på basis av antalet deltagare, tillställningens natur eller andra särskilda skäl.

Denna lag tillämpas inte på officiella tillställningar som ordnas av offentliga samfund och inte heller på religionssamfundens traditionella tillställningar för offentlig religionsövning.

3 §

Allmänna principer för hur tillställningar skall anordnas

Allmänna sammankomster och offentliga tillställningar skall ordnas under fredliga former samt så att deltagarnas eller utomstående personers säkerhet inte äventyras eller deras rättigheter inte kränks. När sådana tillställningar anordnas skall man se till att sammankomsten inte medför avsevärd olägenhet för miljön.

När en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning anordnas får ingen utan godtagbart skäl försättas i en ojämlig ställning på grund av nationellt eller etniskt ursprung, kön, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd, invaliditet eller någon annan orsak som hänför sig till dennes person.

4 §

Skyldighet att trygga sammankomster och främja mötesfriheten

Staten skall främja mötesfriheten genom att trygga rätten att sammankomma utan yttre störning och genom att skapa förutsättningar för att ordna allmänna sammankomster.

2 kap.

Allmänna sammankomster

5 §

Rätt att ordna allmänna sammankomster

Myndiga personer, sammanslutningar och stiftelser får ordna allmänna sammankomster. Omyndiga personer som fyllt 15 år får ordna allmänna sammankomster, om det inte är uppenbart att de inte kan svara för de skyldigheter som arrangören har enligt lag. Andra omyndiga personer får ordna allmänna sammankomster tillsammans med en myndig person.

6 §

Rätt att delta i allmänna sammankomster

Var och en har rätt att delta i allmänna sammankomster.

7 §

Anmälningsskyldighet

Senast sex timmar innan en allmän sammankomst ordnas utomhus på allmän plats skall arrangören lämna en muntlig eller skriftlig anmälan om sammankomsten till mötesplatsens polis. Även en anmälan som lämnas senare kan anses giltig, om sammankomsten inte medför oskälig olägenhet för den allmänna ordningen.

Anmälan kan också lämnas för en sådan demonstration som ordnas utomhus på allmän plats och vid vilken avsikten är att enbart framföra enskilda personers åsikter. På demonstrationen tillämpas i sådana fall bestämmelserna om allmänna sammankomster i denna lag med undantag av 5 §.

8 §

Innehållet i anmälan

Anmälan om en allmän sammankomst skall innehålla följande uppgifter:

- 1) sammankomstens arrangör;
 - 2) sammankomstens syfte;
 - 3) platsen för sammankomsten eller rutten för processionen;
 - 4) när sammankomsten skall inledas och en uppskattning av när den kommer att avslutas;
 - 5) ordningsvakter som arrangören har utsett; samt
 - 6) konstruktioner och annan specialutrustning som skall användas under sammankomsten.
- Sammankomstens arrangör skall dessutom i anmälan namnge en person som skall vara anträffbar för polisen i frågor som gäller anordnandet av sammankomsten (*kontaktperson*).

9 §

Sammankomster på allmänna platser

Allmänna sammankomster får ordnas

utomhus på allmänna torg, öppna platser, gator eller andra för ändamålet lämpliga allmänna platser utan tillstånd av ägaren eller innehavaren. Ägaren eller innehavaren kan begränsa rätten att använda en sådan plats för en sammankomst, om sammankomsten väntas medföra oskälig olägenhet för ägaren, innehavaren eller miljön.

10 §

Begränsningar som gäller platsen för sammankomsten

Om anmälan lämnas om flera allmänna sammankomster som kommer att ordnas samtidigt på samma plats och det inte är möjligt att ordna dem samtidigt, skall företräde ges den arrangör som först lämnat anmälan om en sammankomst, om inte annat följer av hur platsen nyttjas på basis av traditioner eller avtal. Polisen kan i sådana fall efter överläggning med kontaktpersonerna anvisa en annan tidpunkt för de övriga sammankomsterna eller en annan plats som är lämplig med hänsyn till syftet med sammankomsten.

Om säkerheten för människor äventyras, miljön orsakas en avsevärd olägenhet, egendom skadas eller utomstående, trafiken eller tillställningar som ingår i ett statsbesök eller en internationell konferens som anordnas av ett offentligt samfund eller tillställningar som i fråga om behovet av skydd kan jämföras med sådana störs i en oskälig mån till följd av att en allmän sammankomst ordnas på den plats som uppgivits, kan polisen efter överläggning med kontaktpersonen anvisa en annan plats som är lämplig med hänsyn till syftet med sammankomsten.

Om det är nödvändigt för att trafiken skall flyta smidigt, kan polisen dessutom efter överläggning med kontaktpersonen bestämma att rutten för en procession skall ändras, dock med beaktande av att syftet med procession inte äventyras av att rutten ändras.

Polisen kan vidta de åtgärder som nämns i denna paragraf utan att överlägga med kontaktpersonen, om denna inte är anträffbar.

11 §

Mötesutrustning

Vid allmänna sammankomster är det till-

låtet att använda affischer, kännetecken, ljudförstärkare och annan sedvanlig mötesutrustning samt tillfälliga konstruktioner. Arrangören skall då se till att de inte medför fara eller oskäligen olägenhet för deltagare, utomstående eller miljön.

3 kap.

Offentliga tillställningar

12 §

Rätt att ordna offentliga tillställningar

Myndiga personer, sammanslutningar och stiftelser får ordna offentliga tillställningar. Omyndiga personer får ordna offentliga tillställningar tillsammans med en myndig person.

13 §

Ägarens eller innehavarens samtycke

Den som ordnar en offentlig tillställning skall av platsens ägare eller innehavare inhämta samtycke till att platsen används för tillställningen.

Om skyldighet att av den som innehav upphovsrätten inhämta samtycke till att ett verk som skyddas av upphovsrättslagen (404/1961) framförs under en tillställning föreskrivs särskilt.

14 §

Anmälan

Senast tre dygn innan tillställningen inleds skall arrangören lämna en skriftlig anmälan om en offentlig tillställning till polisen på den plats där tillställningen anordnas. Polisen kan godkänna även en anmälan som lämnas senare, om inte tillställningen medför olägenhet för den allmänna ordningen på grund av att tillställningen anordnas och om försummelsen att iakttä tidsfristen inte orimligt försvårar fullgörandet av polisens lagbestämda uppgifter.

Anmälan behöver dock inte lämnas om sådana offentliga tillställningar som på grund av det låga antalet deltagare, tillställningens natur eller platsen där tillställningen ordnas inte kräver åtgärder för att

ordning och säkerhet skall kunna upprätthållas eller för att olägenhet för utomstående och miljön skall kunna förhindras och inte heller kräver särskilda trafikarrangemang.

Om innehållet i anmälan gäller vad som bestäms i 8 § om anmälan för allmänna sammankomster. Polisen kan vid behov kräva utredningar även om andra omständigheter som hänför sig till anordnandet av offentliga tillställningar.

15 §

Förbud mot offentliga tillställningar

Polisen har rätt att förbjuda en offentlig tillställning, om andra åtgärder inte är tillräckliga och om det är uppenbart att

1) det strider mot lag att anordna tillställningen eller att man på ett väsentligt sätt bryter mot denna lag eller mot föreskrifter som givits med stöd av denna lag när tillställningen anordnas,

2) ordning och säkerhet inte kan upprätthållas,

3) fara för hälsa eller skada på egendom orsakas av att tillställningen anordnas, eller

4) avsevärd olägenhet för utomstående eller miljön orsakas av att tillställningen anordnas.

16 §

Ansvarsförsäkring

Om skada på person eller egendom kan orsakas av att en tillställning anordnas kan polisen för att en offentlig tillställning skall få ordnas kräva att arrangören har en tillräcklig ansvarsförsäkring för att täcka eventuell ersättningskyldighet.

4 kap.

Upprätthållande av ordning

17 §

Arrangörens och ordförandens allmänna skyldigheter

Arrangören av en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning skall se till att ordning och säkerhet upprätthålls och att lag följs under tillställningen. Om det för en all-

män sammankomst väljs en ordförande, har även denne samma skyldigheter.

18 §

Ordningsvakter

Arrangören av en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning kan utse ordningsvakter. Om ordningsvakternas behörighetsvillkor, befogenheter och skyldigheter bestäms i lagen om ordningsvakter (/). Om rätten att avbryta en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning eller rätten att bestämma att den skall avslutas gäller dock bestämmelserna i denna lag.

19 §

Polisens uppgifter

Polisens uppgift är att trygga utövandet av mötesfriheten. Dessutom skall polisen övervaka att arrangören och ordföranden uppfyller sina skyldigheter enligt denna lag och vid behov vidta åtgärder för att upprätthålla ordning och säkerhet vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar.

Polisen och räddningsmyndigheterna har i tjänsteutövning fritt tillträde till allmänna sammankomster och offentliga tillställningar.

20 §

Polisens anvisningar och föreskrifter

Polisen kan vid behov på förhand eller under sammankomsten ge anvisningar och föreskrifter om hur en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning skall anordnas för att

- 1) allmän ordning och säkerhet skall kunna upprätthållas,
- 2) skada på hälsa, egendom eller miljö skall kunna förhindras eller olägenhet för miljön skall kunna begränsas,
- 3) utomståendes rättigheter skall kunna tryggas, samt
- 4) trafiken skall flyta smidigt.

21 §

Avbrytande och avslutande av allmän sammankomst

Ordföranden för eller arrangören av en all-

män sammankomst skall avbryta sammankomsten eller bestämma att den skall avslutas, om det innebär omedelbar fara för människors säkerhet, egendom eller för miljön att sammankomsten fortsätter.

En polis som hör till befälet har rätt att i de fall som avses i 1 mom. samt när arrangemangen vid en allmän sammankomst i övrigt väsentligt strider mot lag avbryta en allmän sammankomst eller bestämma att den skall avslutas, om andra åtgärder har visat sig vara otillräckliga.

22 §

Hindrande, avbrytande och avslutande av offentlig tillställning

Arrangören av en offentlig tillställning skall på de grunder som nämns i 15 § inställa eller avbryta tillställningen eller bestämma att den skall avslutas. På motsvarande grunder har polis och ordningsvakt rätt att hindra eller avbryta en offentlig tillställning eller bestämma att den skall avslutas, om andra åtgärder har visat sig vara otillräckliga.

Bestämmelserna i 1 mom. om offentliga tillställningar gäller på motsvarande sätt programnummer och andra evenemang som ingår i sådana tillställningar.

23 §

Förbjudna föremål och ämnen

Vid allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar eller i omedelbar närhet av dem är det förbjudet att inneha av skjutvapen, sprängämnen, eggvapen eller andra motsvarande föremål och ämnen, om det finns grundad anledning att misstänka att de kan användas för att begå brott mot liv eller hälsa.

Bestämmelserna i 1 mom. gäller inte beväpning som är nödvändig på grund av tjänst eller uppgift eller som hör till tjänsteuniform och inte heller föremål eller ämnen som behövs i samband med ett program eller vid idrottstävlingar.

För att ordning och säkerhet skall kunna upprätthållas har arrangören och polisen rätt att förbjuda innehav av berusningsmedel vid allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar.

För att ordning och säkerhet skall kunna upprätthållas har arrangören och polisen

likaså rätt att ge en ordningsvakt order om att kontrollera de ägodelar som deltagare i en tillställning för med sig om det på grund av tillställningens natur finns grundad anledning att misstänka att de som deltar i tillställningen innehar föremål och ämnen som är förbjudna enligt 1 mom. eller med stöd av 3 mom. Om den kontroll som en ordningsvakt utför föreskrivs i lagen om ordningsvakter.

24 §

Avlägsnande av mötesutrustning och konstruktioner

Arrangören av en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning skall se till att mötesutrustningen och konstruktionerna som använts under sammankomsten utan onödigt dröjsmål avlägsnas efter sammankomstens slut, om inte annat avtalats med platsens ägare eller innehavare.

5 kap.

Påföljder

25 §

Straffbestämmelser i strafflagen

Om straff för diskriminering vid anordnande av allmänt möte eller offentlig tillställning bestäms i 11 kap. 9 § strafflagen (39/1889).

Om straff för kränkning av politisk handlingsfrihet bestäms i 14 kap. 5 § strafflagen och om straff för hindrande av möte i 14 kap. 6 § strafflagen.

26 §

Sammankomstföreseelse

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) försummar sin anmälningsskyldighet enligt 7 § 1 mom. eller 14 § 1 mom. och därigenom orsakar avsevärd fara för allmän ordning och säkerhet,

2) ordnar en offentlig tillställning i strid

med förbud som polisen har meddelat med stöd av 15 §,

3) väsentligt bryter mot föreskrifter som polisen har meddelat med stöd av 10, 16 eller 20 §,

4) väsentligt försummar arrangörens eller ordförandens skyldigheter enligt 17 §, 21 § 1 mom. eller 22 §, eller

5) bryter mot förbudet i 23 § eller förbud som meddelats med stöd av den,

skall, om inte strängare straff bestäms i någon annan lag, för *sammankomstföreseelse* dömas till böter.

27 §

Förverkandepåföljd

Föremål och ämnen som i strid med förbudet i 23 § 1 mom. innehas vid allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar kan dömas förverkade till staten.

6 kap.

Särskilda bestämmelser

28 §

Ändringssökande

Ändring i ett beslut som polisen har fattat med stöd av denna lag får sökas på det sätt som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Ett beslut som har fattats med stöd av denna lag skall iaktas oberoende av att ändring har sökts, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

29 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om offentliga tillställningar kan utfärdas genom förordning.

Det ministerium som ansvarar för den inre säkerheten kan meddela närmare bestämmelser och anvisningar om minimivillkoren för ansvarsförsäkringar som anges i 16 § samt om de föreskrifter och anvisningar som poli-

sen med stöd av 20 § ger om hur offentliga tillställningar skall anordnas.

7 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

30 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 199 .

Genom denna lag upphävs följande lagar jämte ändringar:

- 1) lagen den 20 februari 1907 om allmänna sammankomster (6/1907) samt
- 2) lagen den 9 augusti 1968 om offentliga nöjestillställningar (492/1968).

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

31 §

Övergångsbestämmelse

Ansökningar om tillstånd att anordna offentliga nöjestillställningar som gjorts innan denna lag träder i kraft skall behandlas som anmälningar om offentliga tillställningar enligt denna lag.

Sådana offentliga tillställningar för vilka tillstånd som avses i lagen om offentliga nöjestillställningar beviljats innan denna lag träder i kraft kan anordnas utan ny anmälan i enlighet med de gällande villkoren för tillståndet.

Bestämmelser om hur ett beslut om godkännande av ordningsmän som fattats i enlighet med den förordning som utfärdats med stöd av den lag som upphävs enligt 30 § 2 mom. 2 punkten skall förbli i kraft efter att denna lag träder i kraft utfärdas särskilt.

2.

Lag

om ändring av 18 och 19 § polislagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i polislagen av den 7 april 1995 (493/1995) 19 § 3 mom. samt fogas till 18 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom. som följer:

18 §

Avspärrande av en plats eller ett område

19 §

Skingrande av folksamling

Om polisens rätt att ge befallningar om platsen där en allmän sammankomst ordnas bestäms i 10 § lagen om sammankomster (/199).

Om avbrytande eller avslutande av en allmän sammankomst bestäms i 21 § lagen om sammankomster och om hindrande, avbrytande och avslutande av en offentlig tillställning i 22 § i samma lag.

Denna lag träder i kraft den 199 .

3.

Lag**om ändring av 3 § religionsfrihetslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i religionsfrihetslagen av den 10 november 1922 (267/1922) 3 § som följer:

<p>3 § På tillställningar som ordnas för offentlig religionsutövning tillämpas bestämmelserna om allmänna sammankomster i lagen omsammankomster (/199) om inte till-</p>	<p>ställningen hör till religionssamfundens traditionella verksamhet.</p> <hr style="width: 10%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/> <p>Denna lag träder i kraft den 199 .</p>
--	---

Helsingfors den 2 oktober 1998

Republikens President**MARTTI AHTISAARI**Justitieminister *Jussi Järventaus*

2.

Lag**om ändring av 18 och 19 § polislagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i polislagen av den 7 april 1995 (493/1995) 19 § 3 mom. samt fogas till 18 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §

Avspärrande av en plats eller ett område

 Om polisens rätt att ge befallningar om platsen där en allmän sammankomst ordnas bestäms i 10 § lagen om sammankomster (/199).

19 §

Skingrande av folksamling

 Om upplösande av allmänna sammankomster stadgas i 9 § lagen om allmänna sammankomster.

 Om avbrytande eller avslutande av en allmän sammankomst bestäms i 21 § lagen om sammankomster och om hindrande, avbrytande och avslutande av en offentlig tillställning i 22 § i samma lag.

Denna lag träder i kraft den 199 .

3.

Lag**om ändring av 3 § religionsfrihetslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i religionsfrihetslagen av den 10 november 1922 (267/1922) 3 §, som följer:

Gällande lydelse

3 §

Beträffande offentlig religionsövning, som föranstaltas av personer, vilka icke höra till något religionssamfund, gälla lagen om allmänna sammankomster, och skall å anordnare av sådan religionsövning tillämpas vad uti berörda lag är stadgat angående ordförande vid allmän sammankomst.

Föreslagen lydelse

3 §

På tillställningar som ordnas för offentlig religionsutövning tillämpas bestämmelserna om allmänna sammankomster i lagen om sammankomster (/199) om inte tillställningen hör till religionssamfundens traditionella verksamhet.

Denna lag träder i kraft den _____ 199 .

